

W tym numerze:

- **PLON NIESIEMY, PLON!**

– str. 9

- **25 lat od wielkiego pożaru**

– str. 3

- **Wszystko o sporcie w Toszku**

– str. 8

- **Z wizytą u św. Mikołaja i Muminków**

– str. 13

- **Nasze inwestycje drogowe**

– str. 10-11

DOBRZE ZASŁUŻENI

„Bene Meritus” (z łac. dobrze zasłużony) to nagroda corocznie przyznawana przez Radę Powiatu Gliwickiego osobom, stowarzyszeniom i instytucjom, które najlepiej przysłużyły się społeczności naszego powiatu. W tym roku wręczona została podczas niedawnych dożynek powiatowych, obchodzonych wspólnie z gminą Gierałtowiec w Paniówkach.

Otrzymali ją: w kategorii indywidualnej – Teresa Szymońska z Sośnicowic oraz Grzegorz Kamiński z Toszka, a w kategorii zbiorowej – Gospodarstwo Agroturystyczne „Ranczo” z Proboszczowic i Zespół „Przebudzenie” z Pyskowic. Symboliczne statuetki oraz dyplomy wręczył nagrodzonym Andrzej Kurek – przewodniczący Rady Powiatu Gliwickiego.

Nagrodzeni to rzeczywiście nieprzeciętne osobowości. Teresa Szymońska jest niestrudzoną propagatorką gwary śląskiej i regionalizmu. W ub. roku wygrała konkurs „Po naszymu, czyli po ślonsku”, za co otrzymała tytuł „Ślązaczka Roku 2016”. Dzięki niej w Sośnicowicach powstała „Nasza Izba Tradycji”, którą prowadzi przy wsparciu gminy, wciąż wzbogacając jej zbiory. Grzegorz Kamiński to z kolei człowiek-instytucja. Historyk z wykształcenia, wciąż podejmuje nowe inicjatywy, zarażając innych swymi licznymi

Laureaci – ze statuetkami nagrody „Bene Meritus” – na dożynekowej scenie w Paniówkach.

pasjami. Udało mu się m.in. porwać młodzież do zadbania o cmentarze żydowskie w naszym powiecie, propaguje łucznicтво, jest kolekcjonerem, organizuje konferencje historyczne.

Także laureaci tegorocznego „Bene Meritusa” w kategorii zbiorowej są z pewnością nieprzeciętni. Gospodar-

stwo Agroturystyczne „Ranczo” Proboszczowice jest jednym z najlepiej funkcjonujących tego typu gospodarstw w regionie. Słynne z propagowania rolniczych tradycji i ekologii, świetnej kuchni oraz działalności charytatywnej. Z kolei Zespół „Przebudzenie” znany jest wszystkim, którzy lubią dobry, ra-

dosny śpiew – na wysokim poziomie i z bardzo dużą dozą entuzjazmu. „Przebudzenie” ma na swym koncie m.in. zajęcie pierwszego miejsca w prestiżowym Ogólnopolskim Festiwalu Piosenki Religijnej Cantate Deo.

Laureatom serdecznie gratulujemy!

(RG)

Witajcie uczniowie!

4 września uczniowie rozpoczęli nowy rok szkolny. Odnowione placówki, nowoczesne pracownie, ciekawe kierunki kształcenia, unijne programy, świetna kadra pedagogiczna – to wszystko przywitało uczniów szkół ponadpodstawowych i specjalnych, których organem prowadzącym jest Powiat Gliwicki.

W Zespole Szkół im. I. J. Paderewskiego w Knurowie we wszystkich 24 oddziałach naukę rozpoczęło 604 uczniów. W I Liceum Ogólnokształcącym, wchodzącym w skład „Paderka”, uczą się w kilku klasach pierwszych: usportowionej, humanistycznej, ścisłej, przyrodniczo-medycznej. W Technikum nr 1 w klasach pierwszych zaczęli naukę przyszli informatycy, logiści, ekonomiści oraz pracownicy obsługujący ruch turystyczny.

Zdecydowanie największym, rekordowym wręcz zainteresowaniem absolwentów gimnazjów cieszył się oddział technik informatyk. Mocna konkurencja przyczyniła się do tego, że powstał silny oddział grupujący świetnych uczniów – informuje dyrektor placówki, Dorota Gumienny.

Dla uczniów przygotowano ciekawe propozycje: – W nowym roku szkolnym rozpoczynamy realizację dwóch kolejnych programów unijnych: „Dobre wykształcenie – lepsza praca”, przewidujący odpłatne praktyki zawodowe u krajowych pracodawców oraz liczne zajęcia dydaktyczne podnoszące kompetencję i konkurencyjność naszych absolwentów na rynku pracy, a także „Zagraniczne staże kluczem do sukcesu zawodowego”, w którym przewidziano kolejną edycję praktyk zagranicznych 32 uczniów

Uczniowie „Paderewskiego” zawsze z radością myślą o swojej szkole - nawet, gdy kończą się wakacje.

technikum, tym razem w hiszpańskiej Maladze – dodaje dyrektor Gumienny.

W szkole bardzo intensywnie wykorzystano wakacyjną przerwę na przeprowadzenie remontów. W budynku przy ul. Szpitalnej 25 wykonano generalny remont 4 pomieszczeń dydaktycznych i wymieniono infrastrukturę teletechniczną oraz cały

sprzęt komputerowy. Stworzono także dobrze wyposażony ośrodek egzaminacyjny dla zawodu technik informatyk. Wszystkie te prace wykonane zostały w ramach unijnego projektu, na który Powiat Gliwicki uzyskał dofinansowanie wynoszące blisko 510 tys. zł.

Dokończenie na str. 12

O ważnych sprawach na stadionie Górnika

Wyjątkowy przebieg miało moje sierpniowe spotkanie z tzw. Grupą G8, w której skład wchodzi wódcy gmin Powiatu Gliwickiego. Odbyło się 22 sierpnia w jednej z sal na stadionie Górnika Zabrze, a wzięli w nim udział również prezydenci Katowic, Gliwic i Zabrze.

Tym razem to cykliczne spotkanie poświęcone było sprawom tworzącej się Górnosławsko-Zagłębiowskiej Metropolii oraz Programowi rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019. Zanim jednak się rozpoczęło, wręczyłem trenerowi Górnika, Marcinowi Broszowi (który jest również naszym radnym z okręgu obejmującego gminy Gieraltowice i Pilchowice) list gratulacyjny z okazji otrzymania przez niego tytułu Trenera Lipca Roku 2017. List podpisali wódcy wszystkich gmin naszego powiatu, gratulując Marcinowi Broszowi nie tylko wspaniałego poprowadzenia Górnika do ostatnich zwycięstw z Legią Warszawa i Wisłą Kraków, ale także powrotu tej drużyny do Ekstraklasy. List wręczyłem w obecności m.in. prezesa Górnika Zabrze, Bartosza Samowskiego. Liczymy na to, że Górnik pod kierunkiem Marcina Brosza nadal będzie osiągał duże sukcesy. Warto przy tym zaznaczyć, że my wszyscy z Grupy G8 jesteśmy w stu procentach kibicami Górnika Zabrze.

Następnie – już w węższym gronie – odbyliśmy dyskusję, poświęconą zagadnieniom Górnosławsko-Zagłębiowskiej Metropolii, która utworzona została 1 lipca br., a obecnie jest w fazie organizowania swych struktur. W jej skład wchodzi m.in.

6 z 8 gmin naszego powiatu. W dyskusji uczestniczyli również prezydent Katowic, a równocześnie pełnomocnik do spraw budowania naszej metropolii – Marcin Krupa, a także prezydenci: Zabrze – Małgorzata Mańka-Szulik i Gliwic – Zygmunt Frankiewicz. Sprawy tworzącej się metropolii zdominowały to posiedzenie, bo na 29 sierpnia zaplanowane zostało walne zgromadzenie Górnosławsko-Zagłębiowskiej Metropolii, mieliśmy więc okazję, by zapytać prezydenta Krupę, na jakim etapie jest organizowanie jej pracy. Nie obyło się oczywiście bez spraw personalnych, bowiem jako podregion gliwicki metropolii chcielibyśmy mieć w niej swojego, jak najlepszego przedstawiciela.

Kolejnym punktem obrad był ważny dla nas wszystkich Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019, który – w kontekście zmian planowanych w przyszłym roku – przedstawiła dr Dorota Wójtowicz, dyrektor Wydziału Rozwoju i Współpracy Terytorialnej w Śląskim Urzędzie Wojewódzkim w Katowicach. Zarówno powiat, jak i gminy chcą z niego korzystać w jak najszerszym zakresie.

Starosta gliwicki **WALDEMAR DOMBEK**

WIEŚCI Z SESJI

Ostatnią sesję Rady Powiatu Gliwickiego, która odbyła się 31 sierpnia, zdominowały sprawy związane z finansami. Większość jej tematyki dotyczyła bowiem sprawozdań finansowych jednostek organizacyjnych powiatu i szpitali. Otrzymaliśmy także najświeższe informacje na temat tego, jak będą finansowane szpitale po wprowadzeniu reformy służby zdrowia.

Starosta Waldemar Dombek tuż po rozpoczęciu sesji poprosił prezesów szpitali o to, by przedstawili założenia porozumień, jakie podpisali tego właśnie dnia z NFZ. Michał Ekkert, prezes Szpitala w Knurowie Sp. z o. o. zapewnił, że będzie to dobry kontrakt. – Jesteśmy zadowoleni, bo w ciągu roku nasza spółka otrzyma o około 3 mln zł więcej, niż obecnie – mówił. Także Szpital w Pyskowicach Sp. z o. o. będzie dysponował większą

Podczas sesji wysłuchaliśmy informacji o przebiegu wykonania planów finansowych za I półrocze br. Zespołu Opieki Zdrowotnej w Knurowie oraz Powiatowej Biblioteki Publicznej w Gliwicach z siedzibą w Pyskowicach, a także sprawozdań dotyczących sytuacji finansowej za I półrocze 2017 r. spółek Szpital w Pyskowicach i Szpital w Knurowie. O ile finanse tych dwóch pierwszych placówek nie budzą obaw, to szpitale – szczególnie ten w Pyskowicach – w sześciu pierwszych miesiącach tego roku odnotowały zadłużenie. Trzeba mieć nadzieję, że się to wkrótce zmieni.

Mirosław Tomczak, naczelnik

Radni z uwagą wysłuchali informacji, dotyczących sytuacji finansowej szpitali.

kwotą niż do tej pory, a różnica ta wynosić będzie ok. 200 tys. zł miesięcznie na plus. – To tyle, o ile obecnie co miesiąc powiększa się nasze zadłużenie – informował prezes Leszek Kubiak. – Jest więc szansa, że finanse spółki zaczną się bilansować. Teraz jednak trzeba wszystko dobrze skalkulować, zanim będę mógł ostatecznie powiedzieć, że jestem spokojny o finansowanie szpitala w przyszłych latach.

Warto przypomnieć, że obydwie te placówki znalazły się w tzw. sieci szpitali i mają zapewnione nowe zasady finansowania przez najbliższe 4 lata już od 1 października br. Będziemy się bacznie przyglądać, jak funkcjonują w zmienionych warunkach, sprawy dobrze funkcjonującej służby zdrowia są bowiem niezmiernie ważne dla mieszkańców naszego powiatu.

Wydziału Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego w Pyskowicach przedstawił nam pełną informację na temat tamtejszego składowiska odpadów. Po upadłości firmy, która nim zarządzała, problem jego zamknięcia – w rozwiązaniu którego pomagał m.in. Powiat Gliwicki – zostanie ostatecznie załatwiony w ciągu trzech lat, na co Pyskowice otrzymają środki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach. To dobra informacja dla mieszkańców Pyskowic.

Przypominam, że wszystkie uchwały, a także interpelacje radnych i protokoły z sesji zamieszczane są w BIP-ie Starostwa Powiatowego w Gliwicach. Następną sesję Rady Powiatu Gliwickiego zaplanowana została na 28 września.

Przewodniczący Rady Powiatu Gliwickiego **ANDRZEJ KUREK**

Spotkanie samorządowców Powiatu Gliwickiego tym razem odbyło się w mocno poszerzonym gronie.

Wokół zdrowia

Sierpniowe posiedzenia niemal wszystkich komisji stałych Rady Powiatu Gliwickiego w dużej części poświęcone były sprawom propozycji do budżetu powiatu na przyszły rok. Nie zabrakło też innych zagadnień, w tym problematyki służby zdrowia.

Komisja Gospodarki zapoznała się także z działalnością Referatu Gospodarki Nieruchomościami w Wydziale Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami starostwa oraz Powiatowego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w ub. r. Komisja Edukacji analizowała również przebieg wykonania planu finansowego za I półrocze 2017 r. Powiatowej Biblioteki Publicznej w Gliwicach z siedzibą w Pyskowicach.

Na połączonym posiedzeniu Komisji Zdrowia oraz Komisji Budżetu i Finansów 24 sierpnia dominowały sprawy służby zdrowia w powiecie, złożono także propozycje do przyszłorocznego budżetu. Obrady otworzyli wspólnie przewodniczący tych dwóch

komisji – Leszek Kołodziej (Komisja Zdrowia) i Krzysztof Stolarek (Komisja Budżetu i Finansów).

Pierwszym punktem obrad była informacja o przebiegu wykonania planu finansowego za I półrocze 2017 r. Zespołu Opieki Zdrowotnej w Knurowie, którą przedstawiła główna księgowa Alina Buchta. Następnie Leszek Kubiak, prezes Zarządu Szpitala w Pyskowicach Sp. z o. o., zapoznał zebranych ze sprawozdaniem tej spółki dotyczącym sytuacji finansowej za I półrocze br. Mówił też o przeprowadzanych i planowanych w placówce remontach. Radnych interesowało, jakimi środkami będzie dysponował szpital po 1 października br., gdy zaczną obowiązywać nowe zasady finansowania służby zdrowia w Polsce. Komisja Zdrowia przyjęła wniosek, aby prezesi szpitali w Pyskowicach i Knurowie przedstawili im informacje na temat finansowania tych placówek w 2018 r., gdy tylko zostaną one w pełni określone. Na koniec sprawozdanie

Połączone posiedzenie Komisji Zdrowia oraz Komisji Budżetu i Finansów.

z sytuacji finansowej za I półrocze 2017 r. Szpitala w Knurowie Sp. z o. o. przedstawił prezes zarządu tej spółki, Michał Ekkert.

Komisja Zdrowia zajmowała się również projektem uchwały dotyczącej problemu rozwiązania kwestii związanej z instytucją tzw. koronera (tj. wydawanie kart zgonu osób, dla których nie jest znany lekarz prowadzący), która trafi na jedną z najbliższych sesji Rady Powiatu Gliwickiego. Na koniec – podobnie jak Komisja Budżetu i Fi-

finansów – już w swym gronie przyjęła propozycje do projektu budżetu powiatu na 2018 r.

- Wysłuchaliśmy ważnych informacji na temat finansów placówek służby zdrowia – podsumowuje Leszek Kołodziej. – O ile możemy być spokojni o sytuację ZOZ-u w Knurowie, to niepokoją nas finanse szpitali, głównie zaś Szpitala w Pyskowicach. Dlatego też komisja przyjęła wniosek, aby jak najszybciej prezesi tych placówek przedstawili dane na temat ich finansowania

w przyszłym roku. Cieszy to, że komisja jest zgodna co do tego, iż należy nadal doposażać szpitale i przeznaczać środki na ich modernizację. Dobra współpraca z Zarządem Powiatu Gliwickiego i radnymi spoza naszej komisji daje nadzieję, że będzie tak nadal. Propozycje przyjęte do przyszłorocznego budżetu są kontynuacją już realizowanych inwestycji. Pojawily się też inne zadania, co wiąże się z możliwością pozyskania środków na ich realizację z nowych źródeł. (RG)

Hołd dla żołnierzy 25 LAT OD WIELKIEGO POŻARU

14 sierpnia na placu Marszałka Józefa Piłsudskiego w Gliwicach odbyły się uroczystości związane z obchodami Święta Wojska Polskiego. Uroczystość upamiętniła zwycięską Bitwę Warszawską z 1920 r.

Obchody rozpoczęła msza św. w intencji żołnierzy w kościele garnizonowym pw. św. Barbary. Po niej nastąpił przemarsz poddziałów gliwickich jednostek wojskowych na plac Marszałka Józefa Piłsudskiego. Tutaj odbył się uro-

czysty apel oraz złożenie kwiatów i wieńców pod Pomnikiem Marszałka Józefa Piłsudskiego – w imieniu Powiatu Gliwickiego uczynili to: przewodniczący Rady Powiatu Gliwickiego Andrzej Kurek i wiceprzewodniczący Andrzej Frejno oraz starosta Waldemar Dombek (na zdjęciu). Z kolei 15 sierpnia w kościele garnizonowym pw. św. Barbary zorganizowany został koncert pieśni patriotycznych.

(SN)

Foto: W. Baran

Pamięć o Powstaniu Warszawskim

Foto: A. Bilinski

Stowarzyszenie Pamięci Armii Krajowej Oddział Pyskowice zorganizowało 1 sierpnia przed Pomnikiem Patriotycznym w Pyskowicach obchody 73. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego.

Po wysłuchaniu przemówienia prezesa Stowarzyszenia Jarosława Jasińskiego obecni minutą ciszy (podczas Godziny W) oddali hołd Powstańcom. Następnie władze miasta Pyskowice oraz przybyli goście i dele-

gacje złożyli wiązanki kwiatów przed pomnikiem. Nasz powiat reprezentowali przewodniczący Rady Powiatu Gliwickiego Andrzej Kurek, wiceprzewodniczący Rady Andrzej Frejno oraz radni Anna Smyl, Krystyna Urbańska i Adam Wojtowicz (na zdjęciu). Wartę honorową przed pomnikiem pełnili uczniowie klasy mundurowej Zespołu Szkół im. M. Konopnickiej w Pyskowicach.

(AS)

Uczcimy ofiary Śląskiego Katynia

30 września w „Śląskim Katyniu”, czyli na polanie leśnej „Hubertus” pomiędzy Barutem a Dąbrówką (gm. Wielowieś) odbędą się uroczystości upamiętniające ofiary zbrodni dokonanej tu we wrześniu 1946 r. Początek uroczystości o godz. 11.00.

71 lat temu w tym miejscu NKWD i UB dokonali zbrodni masowej na żołnierzach Narodowych Sił Zbrojnych zgrupowania kpt. Henryka Flamego

ps. „Bartek”. Aby zachować pamięć o pomordowanych, miejscowa ludność postawiła na polanie krzyż. W każdą ostatnią sobotę września odprawiana jest tu msza św., po niej zaś odbywa się apel poległych oraz składanie kwiatów i wieńców pod krzyżem. Obchody wspólnie ze Stowarzyszeniem Pamięci Armii Krajowej co roku organizuje Gmina Wielowieś, a Powiat Gliwicki udziela na ten cel dotacji.

(SN)

W sierpniu 1992 r. doszło do najtragiczniejszego pożaru lasów, jaki miał miejsce w Europie środkowej po II wojnie światowej. Jego zasięg objął również teren powiatu gliwickiego. 18 sierpnia br. w Kuźni Raciborskiej uczczono 25. rocznicę tych dramatycznych wydarzeń.

Pożar wybuchł 26 sierpnia i trwał do 30 sierpnia 1992 r., kiedy to – po dramatycznej walce, w której swe życie oddało dwóch strażaków – udało się go opanować, jednak akcja gaśnicza zakończona została dopiero 20 września. Objął powierzchnię 9 062 ha na terenie trzech nadleśnictw: Rudy Raciborskie, Rudziniec i Kędzierzyn. Ogień pojawił się równocześnie w trzech miejscach, wzdłuż torów kolejowych linii Racibórz-Kędzierzyn, przebiegających zachodnim krańcem dużego kompleksu leśnego. Natychmiast rozpoczęta została akcja ratownicza, mimo to pożar gwałtownie się rozprzestrzenił, czemu sprzyjała duża prędkość wiatru, wysoka temperatura panująca tego lata oraz wysuszona ściółka leśna. W szczytowej fazie pożaru w akcji gaśniczej uczestniczyło 859 sekcji straży pożarnej (4700 osób), 3200 żołnierzy, 650 policjantów, 1220 osób z obrony cywilnej i 1150 pracowników Służby Leśnej oraz ogromna ilość sprzętu, w tym 27 samolotów. Pomagali im myśliwi i miejscowa ludność. Akcja gaśnicza prowadzona była przez 26 dni. Nie brakowało w tym czasie dramatycznych chwil, gdy ogień podchodził pod zabudowania i groził ludziom. Swe życie w gaszeniu pożaru oddało dwóch strażaków – mł. kap. Andrzej Kaczyna i dh Andrzej Malinowski.

Pożar spowodował ogromne straty, liczone w setkach milionów złotych. Jak oceniały Lasy Państwowe, koszty z tytułu przedwczesnego wyrębu wyniosły 279,3 mln zł, a zwiększonego pozyskiwania i zrywki drewna oraz zabie-

Cześć strażakom poległym w czasie gaszenia pożaru oddali również przedstawiciele Powiatu Gliwickiego i Gminy Sośnicowice.

gów agrotechnicznych – ok. 75,3 mln zł. Leśnicy od lat prowadzą na terenie pożarzyska prace odnowieniowe. W ich ramach, tylko w Nadleśnictwie Rudy Raciborskie, wysadzono ok. 25 mln drzew i krzewów. Jednak przywrócenie w tym miejscu stabilnego, zdrowego lasu trwać będzie jeszcze bardzo długo.

Obchody 25-lecia pożaru przebiegały pod hasłem „Tragedia – współpraca – doświadczenie – przyszłość”. Patronat honorowy nad nimi objął Prezydent RP Andrzej Duda. Zgromadziły na Stadionie Miejskim w Kuźni Raciborskiej szerokie grono przedstawicieli Lasów Państwowych, Państwowej Straży Pożarnej, OSP, Policji, Wojska Polskiego, przybyli posłowie i senatorowie, reprezentanci administracji rządowej i samorządowej z województw śląskiego i opolskiego oraz licznie zaproszeni goście, wśród których nie zabrakło osób, które brały udział w akcji gaśniczej pożaru z 1992 r. Obchody rozpoczęły się od mszy świętej w intencji służb mundurowych i poległych strażaków, którą poprowadził biskup gliwicki Jan Kopiec. Część oficjalną otworzył apel i meldunek złożony przez

dowódcę uroczystości – kpt. Macieja Skulicha z KW PSP w Katowicach. Meldunek przyjmował wojewoda śląski Jarosław Wierczorek. Zgromadzonych gości przywitał dyrektor RDLP w Katowicach Wiesław Kucharski.

25-lecie tragicznego pożaru odbyło się w cieniu wydarzeń z 7 lipca 2017 roku, kiedy to przez tereny Nadleśnictwa Rudy Raciborskie przeszła trąba powietrzna, niszcząc 2 000 ha lasu. – Niestety, natura po raz kolejny dopisała własną puentę do naszej wieloletniej walki o las. To, czego nie zniszczył pożar, spustoszył huraganowy wiatr – mówili leśnicy.

Podczas uroczystości zostały wręczone m.in. odznaczenia państwowe i odznaki resortowe. Obchody zakończyła defilada służb mundurowych, a delegacje zaproszonych gości udały się na teren pożarzyska. Pod krzyżem upamiętniającym tragiczne wydarzenia z sierpnia 1992 r. zostały złożone wieńce i zapalono symboliczne znicze, a nad lasem rozległ się przejmujący głos trąbki, grającej sygnał „Cisza”, by upamiętnić ofiary tamtych wydarzeń.

(RG)

Uroczystości w Magdalence

W naszym powiecie miejscem najbardziej związanym z pożarem z 1992 r. jest kaplica św. Marii Magdaleny w Tworogu Małym. Co roku od 25 lat w pierwszą niedzielę września odprawiana jest

w niej msza św. upamiętniająca te wydarzenia. Tak też było w tym roku.

To miejsce szczególne – przypominał przed mszą św. biskup Gerard Kusz, który niezmiennie od ćwierć

wieku towarzyszy w tym dniu strażakom i wiernym. 25 lat temu wkoło szalał ogień, płomienie podchodziły pod leśną kapliczkę, gdy nagle zmienił się kierunek wiatru. Kapliczka, której powstanie datuje się na 1784 r., cudownie ocalała. Wiadomo wtedy też stało się, że bezpieczny jest Kędzierzyn-Koźle z tamtejszymi, jednymi z największych w Polsce, zakładami chemicznymi, którym zagrażała rozprzestrzeniająca się pożoga. – Po dziś dzień dziękujemy za to Bogu – mówił ks. biskup. – Składamy też hołd strażakom, którzy brali udział w akcji ratowniczej, a także leśnikom walczącym z żywiołem.

W tym roku msza św. w Magdalence – z racji jubileuszu – była szczególnie uroczysta. Przybyli na nią licznie wierni, strażacy, samorządowcy i parlamentarzyści.

(RG)

Foto: P.

Kapliczka św. Marii Magdaleny wypełniona była 3 września do ostatniego miejsca.

Jest decyzja i dobra wola

W Starostwie Powiatowym w Gliwicach zorganizowane zostało spotkanie z przedstawicielami Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w sprawie podjęcia działań mających na celu likwidację uciążliwego dla mieszkańców hałasu, emitowanego przez wiadukt na autostradzie A-1 nad zbiornikiem Moczury w Knurowie.

– Spotkanie zorganizowałam w celu omówienia dalszego toku prowadzenia sprawy – wyjaśnia wicestarosta gliwicki Ewa Jurczyga. – Punktem wyjścia była decyzja ministra środowiska z 19 kwietnia 2017 roku.

Katowicki oddział GDDKiA reprezentowali: Zbigniew Szweda – zastępca dyrektora ds. inwestycji, Wiesława Matuszczak i Kornelia Strojcka z Wydziału Środowiska oraz Stanisław Łukasik z Wydziału Mostów, a w spotkaniu uczestniczyli: Krystian Kiełbasa – radny Sejmiku Województwa Śląskiego, Szymon Sarré reprezentujący posła Piotra Pyzika, Andrzej Porada – radny Rady Miasta Knurów oraz naczelnicy Anna Lewandowska z Urzędu Miasta Knurów i Mariusz Dyka ze Starostwa Powiatowego w Gliwicach.

Na wstępie spotkania Ewa Jurczyga przypomniała, że w sierpniu ub. roku o pomoc w rozwiązaniu tego ciągnącego się od ośmiu lat problemu zgłosił się do Starostwa Powiatowego w Gliwicach radny Andrzej Porada. – Po-

uczestnicy spotkania zgodnie stwierdzili, że tylko pełna współpraca wszystkich stron może dać efekty, które zadowolą mieszkańców. Przedstawiciele GDDKiA zapewnili, iż będą informować o kolejnych etapach prowadzonego postępowania, tak by wszyscy zainteresowani mieli pełną wiedzę o tym, co dzieje się w kwestii dążenia do wyeliminowania hałasu. Określono, że następne spotkanie w tym gronie odbędzie się po zakończeniu przeglądu ekologicznego. GDDKiA zaprezentuje na nim wstępną koncepcję rozwiązania technologicznego, mającego na celu ograniczenie hałasu emitowanego przez wiadukt.

– Dziękuję, że jest wspólna chęć rozwiązania tego ważnego dla mieszkańców Knurowa problemu – mówiła kończąc spotkanie wicestarosta Ewa Jurczyga. – Teraz wszyscy mamy świadomość, że idziemy w jednym kierunku. Jestem przekonana, iż uda nam się ten problem rozwiązać, choć oczywiście wymaga to czasu. Będę jednak robiła

Spotkanie w starostwie poprzedziła wizja przy wiadukcie nad Moczurami.

nieważ sprawa nie leży w kompetencji powiatu, zwróciłam się o wsparcie do posła Piotra Pyzika oraz radnego wojewódzkiego Krystiana Kiełbasy – mówiła. – Nasze kilkumiesięczne starania szybko dały konkretny rezultat. W kwietniu bieżącego roku minister środowiska wydał decyzję, w której wskazano, w jaki sposób ma zostać zbadane oddziaływanie akustyczne wiaduktu na środowisko.

Mając na uwadze złożoność problemu, minister określił ostateczny termin wykonania przeglądu ekologicznego na 30 września 2018 r. Podczas spotkania przedstawiciele GDDKiA wyjaśnili, dlaczego termin ten został tak sprecyzowany, przybliżyli także zagadnienia metodologii, wedle której wykonane zostaną badania poziomu hałasu.

– Po otrzymaniu wyników badań określimy, jakie przyjąć najbardziej właściwe rozwiązanie technologiczne problemu – mówił Zbigniew Szweda.

wszystko, by nastąpiło to najszybciej, jak tylko jest to możliwe.

Ewa Jurczyga pilotuje także sposób rozwiązania drugiego problemu, z którym zwrócili się do niej mieszkańcy Farskich Pól. Chodzi o brak przystanku autobusowego przy ich osiedlu. Miał on zostać wykonany przy planowanej przebudowie drogi wojewódzkiej 921, ale termin tej inwestycji oddalił się w czasie. W tej sytuacji wicestarosta zwróciła się do dyrektora Zarządu Dróg Wojewódzkich w Katowicach z prośbą o możliwość zlokalizowania przystanków „na żądanie” w rejonie skrzyżowania z ul. Rybną, traktując to jako rozwiązanie tymczasowe. ZDW wyraził na to zgodę. Aby przystanki powstały, trzeba jedynie odpowiednio dostosować infrastrukturę, co leży po stronie miasta. (RG)

Startują w lepszą przyszłość

Dobiega końca realizacja projektu „Nowy start w lepszą przyszłość”. Uczestniczy w nim kilkadziesiąt osób, które mają szansę podnieść swe kwalifikacje i nabrać pewności siebie – tak, by właśnie dzięki temu wystartować w lepszą przyszłość.

1 września na Zamku w Toszku odbyła się powiatowa impreza podsumowująca ten unijny projekt. Dziedziniec Zamku był pełen, bowiem uczestnikom projektu towarzyszyli ich bliscy i przyjaciele, a także dzieci. – Takie jest jedno z założeń tego przedsięwzięcia – tłumaczy Barbara Terlecka-Kubicus, dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach. – Duży nacisk kładziemy w nim na integrację.

Projekt ma bardzo duży zasięg. Jest przeznaczony dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym bezrobotnych. Jego wartość wynosi ok. 3,7 mln zł. Realizowany jest przez Powiat Gliwicki w partnerstwie z gminami Gierałtowiec, Knurów, Pilchowice, Sosńcowice i Rudziniec dzięki dofinansowaniu ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. – Zainteresowanie nim jest bardzo duże – cieszy się koordynator projektu, Jakub Janiak. – Planowaliśmy udział 219 osób, a jest ich 270. Miało być wśród nich 58 nie-

pełnosprawnych, a jest 103. Chcieliśmy, aby 23 uczestników projektu otrzymało zatrudnienie, a już teraz ma je 26. Nowe kwalifikacje zawodowe potwierdzone certyfikatami zdobędą 72 osoby, które kończą na przykład kursy spawacza, obsługi wózków widłowych, oprogramowania komputerowego czy też uczą się języków obcych.

– Dużo się na nim nauczyłam. Bardzo lubię kwiaty i mam nadzieję, że po zdaniu egzaminu dostanę pracę.

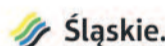
Udział w projekcie chwali też Stefan Foit ze Smolnicy, który kończy kurs pracownika ochrony. – Uczyłem się m.in. walki wręcz i techniki interwencji. To świetny kurs, pomaga się rozwijać i nabyć nowe umiejętności.

Na dziedzińcu Zamku w Toszku była okazja do wesołej, międzypokoleniowej zabawy integracyjnej.

– Wybrałam kurs florystyczny – mówi jedna z uczestniczek projektu, Małgorzata Pałac z Łanów Wielkich.

Na imprezie w Toszku uczestnicy projektu prezentowali też swe prace plastyczne i występowali na scenie, co jest efektem zajęć artystycznych. Było twórczo, gwarnie i wesoło.

(RG)

Nowe auta dla DPS-ów

Nowe samochody zostaną zakupione dla powiatowych domów pomocy społecznej – „Ostoja” w Sosńcowicach oraz „Zameczku” w Kuźni Nieborowskiej.

Auta będą zakupione ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ramach programu „Wyrównywanie różnic między regionami III” Obszar D oraz ze środków własnych Powiatu Gliwickiego. Będą to dwa mikrobusy 9-osobowe, przystosowane do przewozu osób także na wózkach inwalidzkich.

Wniosek o dofinansowanie, który złożył Powiat Gliwicki do PFRON, został przygotowany we współpracy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach oraz DPS-ów „Ostoja” i „Zameczek”. Fundusz opłaci 55 proc. planowanej wartości samochodów. „Ostoja” otrzymała 80 tys. zł dofinansowania, a blisko 68 tys. zł zapłaci ze środków własnych Powiat Gliwicki. Z kolei DPS „Zameczek” dostanie ponad 72 tys. zł, a blisko 59 tys. zł również zostanie wydanych ze środków powiatu.

– Obecnie trwa procedura związana z zakupem mikrobusów. Auta zostaną zakupione najpóźniej w czwartym kwartale tego roku – informują przedstawiciele PCPR w Gliwicach. – Dzięki otrzymanemu dofinansowaniu zapewniony będzie wygodny i bezpieczny transport mieszkańców DPS-ów „Zameczek” oraz „Ostoja”. Będą oni mogli uczestniczyć w zajęciach rehabilitacyjnych, ułatwi to kontakt z mieszkańcami innych domów pomocy społecznej, umożliwi wyjazdy, wycieczki – co pozwoli na integrację osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.

(SN)

Szpital przyjazny dużym rodzinom

Szpital w Knurowie sp. z o.o. podpisał umowę ze Związkiem Dużych Rodzin, na mocy której placówka ta przystąpiła do programu Karty Dużych Rodzin.

Dzięki temu każdy posiadacz Karty Dużej Rodziny będzie mógł skorzystać ze zniżek na badania komercyjne wykonywane rezonansem magnetycznym i tomografią komputerową oraz na odpłatne usługi świadczone przez Laboratorium Diagnostyczne. Zniżka ta wynosi 10 proc. i przyznawana jest po okazaniu Karty przy rejestracji na badania.

W ten sposób Szpital w Knurowie dołączył do grona ponad tysiąca firm i instytucji w całej Polsce, które są partnerami programu. Przypominamy, iż Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Jej posiadacze mają możliwość tańszego korzystania z oferty instytucji kultury, ośrodków rekreacyjnych czy księgarń na terenie całego kraju.

(SM)

W starostwie o regionie

9 sierpnia w Starostwie Powiatowym w Gliwicach odbyło się spotkanie poseł na Sejm RP Barbary Dziuk ze starostą gliwickim Waldemarem Dombkiem. Rozmowy poświęcone były tematowi dotyczącym naszego regionu.

Foto: S. Nieruchty

POKAZOWA ARTERIA

Bardzo wypiękniała ulica 1 Maja w Knurowie. Wszystko za sprawą remontu, który objął jej odcinek pomiędzy ulicami Kosmonautów i Wilsona. Była to największa inwestycja drogowa na terenie powiatu w tym roku.

Powiat otrzymał na tę inwestycję dofinansowanie z Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019, które pokryło 50 proc. jej kosztów, wynoszących ogółem ponad 2,3 mln zł. Pozostałą część po połowie pokrył Powiat Gliwicki wraz z Miastem Knurów. Remont miał szeroki zakres robót, który zwiększył komfort jazdy i bezpieczeństwo na newralgicznym odcinku ul. 1 Maja. Jednym z jego elementów jest wydzielony pas ruchu do lewoskrętu w ul. Kazimierza Wielkiego, powstały również ażyle dla pieszych oraz czytelne oznakowanie. Dodatkowo miasto sfinansowało wymianę oświetlenia.

- Cieszę się, że wspólnymi siłami udało się pozyskać środki na ten remont i kierowcy mogą już korzystać ze zmodernizowanej i bezpiecznej drogi – mówi starosta gliwicki Waldemar Dombek. – Dziękuję mieszkańcom za okazaną wyrozumiałość podczas pro-

Wyremontowany odcinek ul. 1 Maja w Knurowie dobrze służy kierowcom, rowerzystom i pieszym.

wadzonych prac. Podziękowania należą się także radnym Powiatu Gliwickiego i Miasta Knurów za wsparcie naszych działań. Przy okazji zakończenia tej inwestycji warto dodać, że Powiat Gliwicki wspólnie z Knurowem i Województwem Śląskim realizuje zadanie pn. „Przebudowa drogi powiatowej nr 2980S (ul. Lignozy) w Knurowie w związku z przebudową skrzyżowania drogi wojewódzkiej nr 924 (ul. Zwycięstwa) z ul. Lignozy w Knurowie”.

Następnymi bardzo ważnymi inwestycjami zarówno dla Powiatu Gliwickiego, jak i gmin Knurów, Pilchowice i Gierałtówice, jest przebudowa drogi wojewódzkiej nr 921 na odcinku od drogi krajowej nr 78 do granic Zabrze. Szacunkowy koszt tej przebudowy wynosi 90 mln zł. Obecnie Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach czyni starania o pozyskanie środków na tę inwestycję.

(RG, SN)

Łatwiej z Rudzińca do Łączy

To była pierwsza na naszym terenie wspólna inwestycja powiatu, gminy i Lasów Państwowych. Oby było ich więcej!

25 sierpnia w Urzędzie Gminy w Rudzińcu odbyło się spotkanie, na którym podsumowano remont drogi powiatowej Łączy-Rudziniec. Wzięli w nim udział starosta Waldemar Dombek, wójt Rudzińca Krzysztof Obrzut, nadleśniczy Nadleśnictwa Rudziniec Jan Spatek, zastępca przewodniczącego Rady Powiatu Gliwickiego Andrzej Frejno oraz skarbnicy Powiatu Gliwickiego i Gminy Rudziniec – Maria Owczarzak-Siejko i Aleksander Jakubek. Jak wyjaśnił nadleśniczy Jan Spatek, uruchomienie środków z budżetu Lasów Państwowych było możliwe w ramach współpracy Nadleśnictwa Rudziniec z samorządami. Droga Rudziniec-Łączy

Takie inwestycje bardzo cieszą – mówili przedstawiciele powiatu, gminy i Lasów Państwowych.

została mocno zniszczona, gdy w czasie pamiętnego pożaru lasów w 1992 r. prowadzona tu była akcja gaśnicza. Potem jej stan nadal się pogarszał, ale teraz ma nową, gładką nawierzchnię, z czego bardzo cieszą się zarówno kie-

rowcy, jak i piesi, a także rowerzyści, którzy lubią tę wiodącą przez lasy trasę.

Po spotkaniu nastąpiła wizytacja wyremontowanej drogi.

(RG)

Miejsce dla rowerzystów

Nowe, dobrze zagospodarowane miejsce postojowe i wiata dla rowerzystów oddane zostały do użytku w Paniówkach w gminie Gierałtówice.

- Sentyment do miejsca czy też do zabytkowego kamienia granicznego może wyzwolić w ludziach wiele energii do działania. Tak też się stało w Paniówkach przy ulicy Darwina obok restauracji Biały Dom – informuje Zygmunt Strzoda, radny Gminy Gierałtówice z Paniówek. – Najpierw po siedmiu latach nieobecności na swoje miejsce wrócił kamień znaczący granice Gierałtówic i Mikołowa. Uroczystość odsłonięcia odzyskanego obelisku odbyła się 16 września 2015 roku. Kiedy kamień wrócił na swoje miejsce, w planach mieszkańców było utworzenie nieopodal postoju dla rowerzystów z wiatą. Tak też się stało. Latem tego roku obok historycznego kamienia powstała wiata, w której można odpocząć i podziwiać piękne okolice. To wspaniałe miejsce mogło powstać dzie-

ki pomocy wójta Gminy Gierałtówice oraz Nadleśnictwa Katowice, za co im serdecznie dziękujemy.

(MFR)

Foto: Z. Strzoda

UWAGA – OBJAZD!

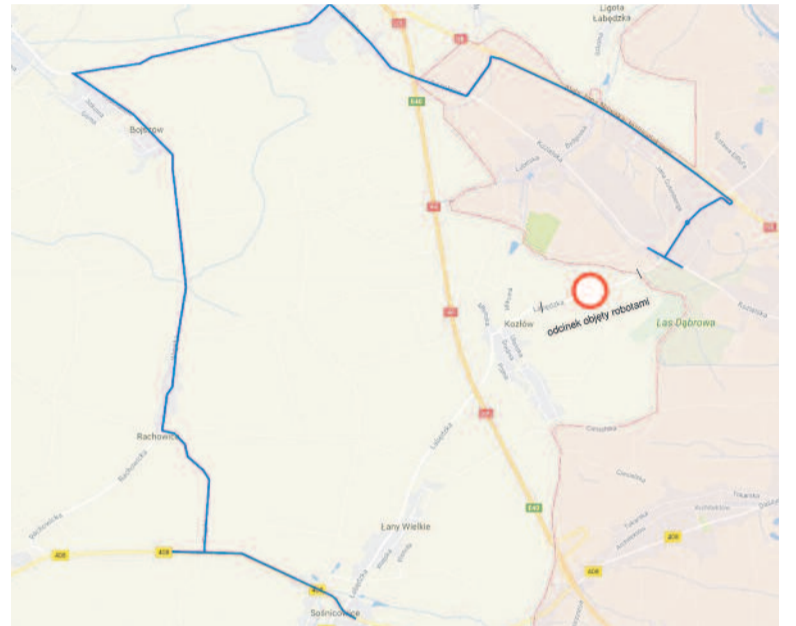
Na drodze powiatowej Nr 2991S na odcinku od Kozłowa do granicy z miastem Gliwice obowiązują objazdy związane z przebudową tej drogi.

Zakres przebudowy nie pozwala na realizację prac przy ruchu komunikacyjnym lub przy połowkowym zamknięciu, dlatego konieczne było całkowite zamknięcie drogi na odcinku od Kozłowa do granicy z Gliwicami na czas prowadzonych robót. W związku z tym w połowie sierpnia wprowadzone zostały następujące objazdy:

– objazd w kierunku Łąbęd ulicami: Kozielska w Sośnicowicach (DW 408), Wiejska, Kościuszki, Kozielska w Rudzińcu (droga powiatowa Nr 2918S), Gliwicka, Osiedleńcza, Kozielska w Klesz-

w Gliwicach, Osiedleńcza, Gliwicka, Kozielska w Rudzińcu, Kościuszki, Wiejska, Kozielska w Sośnicowicach (DW 408).

Wykonawcą zadania pn. „Przebudowa drogi powiatowej Nr 2991S na odcinku od Kozłowa do granicy z miastem Gliwice” jest firma Hucz Sp. z o. o. Sp. K. z Boronowa. Funkcję inwestora – w imieniu Powiatu Gliwickiego – pełni Zarząd Dróg Powiatowych w Gliwicach. Koszt inwestycji wynosi ponad 2,6 mln zł i jest po połowie finansowany przez Powiat Gliwicki i Gminę Sośni-

czowie (droga powiatowa Nr 2915S), Aleja Jana Nowaka-Jeziorańskiego (DK 88)

– objazd w kierunku Sośnicowic ulicami: Wyczółkowskiego, Aleja Jana Nowaka-Jeziorańskiego (DK88), Kozielska

cowice. Planowany termin zakończenia robót to październik 2017 r.

Szczegółowe mapy objazdów znajdują się na stronie internetowej www.starostwo.gliwice.pl w zakładce Ogłoszenia. (SN)

Starostowie o drogach

23 sierpnia w Bielsku-Białej obradował Konwent Powiatów Województwa Śląskiego. Jego tematem był Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej w województwie śląskim na lata 2016-2019.

Obradom przewodniczył Andrzej Płonka – starosta bielski, a zarazem przewodniczący Konwentu. W spotkaniu uczestniczyli także wicewojewoda śląski Jan Chrzęszcz oraz Dorota Wójtowicz, dyrektor Wydziału Rozwoju i Współ-

spodarczego, wzrost ekonomiczny regionu oraz podniesienie jego bezpieczeństwa i konkurencyjności. Dyrektor Dorota Wójtowicz omówiła szczegółowo harmonogram oraz zasady składania wniosków o dofinansowanie w ramach programu naboru projektów na rok 2018.

- Objęte tym programem zadania w zakresie budowy, przebudowy i re-

Podczas obrad w Bielsku-Białej.

montu dróg gminnych oraz powiatowych to ważne inwestycje dla każdej społeczności lokalnej – mówi starosta Waldemar Dombek. – Zarówno nasz powiat, jak i gminy wchodzące w jego skład chętnie z niego korzystają. Mam nadzieję, że tak będzie również w nadchodzącym roku i kolejnych latach. Potrzeby bowiem są w tym względzie bardzo duże w stosunku do środków, jakimi samorządy dysponują na modernizację swej infrastruktury drogowej. (RG)

EKO - Wiadomości

POWIATU GLIWICKIEGO

Walczymy ze smogiem

1 września zaczęła obowiązywać uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego w sprawie wprowadzenia na obszarze woj. śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. To tzw. uchwała antysmogowa.

Od tego dnia nie można m.in. stosować w paleniskach węgla brunatnego, mułów i fotokoncentratów oraz biomasy stałej o wilgotności powyżej 20 proc. Uchwała obowiązuje także wszystkich tych, którzy planują instalację urządzeń grzewczych. Wedle przyjętych zapisów w takim przypadku muszą być to kotły minimum klasy 5. Co istotne, każdy, kto buduje nowy dom i zamierza ogrzewać go węglem lub drewnem, ma obowiązek zainstalować kocioł klasy 5. Ta regulacja będzie miała zastosowanie po 12 miesiącach od dnia wejścia w życie uchwały antysmogowej.

Założono również trzy daty graniczne wymiany starych kotłów w zależności od liczby lat użytkowania. W przypadku kotłów eksploatowanych powyżej 10 lat od daty produkcji trzeba będzie je wymienić na klasę 5 do końca 2021 roku. Ci, którzy użytkują kotły od 5-10 lat, powinni wymienić je do końca 2023 roku, a użytkownicy najmłodszych kotłów mają czas do końca 2025 roku. Na rynku są stosowane również kotły klasy 3 i 4. Ze względu na to, że do roku 2016 wymiana na takie kotły była dofinansowywana, graniczną datę ich obowiązkowej wymiany na klasę 5 wydłużono do końca roku 2027.

Uchwała antysmogowa precyzuje również funkcję kontrolną. Ta spoczywa na barkach marszałka województwa, starosty oraz wójta, burmistrza lub prezydenta. Ci wyznaczają odpowiednich pracowników do przeprowadzania kontroli. „Kontrolujący, wykonując kontrolę, jest uprawniony do wstępu wraz z rzeczoznawcami i niezbędnym sprzętem przez całą dobę na teren nieruchomości, obiektu lub ich części, na których prowadzona jest działalność gospodarcza, a w godzinach od 6 do 22 – na pozostały teren, przeprowadzania badań lub wykonywania innych niezbędnych czynności kontrolnych,

Tak kopcący komin musi przejść do przeszłości.

żądania pisemnych lub ustnych informacji oraz wzywania i przesłuchiwanie osób w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego czy żądania okazania dokumentów i udostępnienia wszelkich danych mających związek z problematyką kontroli” – czytamy w uzasadnieniu uchwały antysmogowej.

Ta uchwała ma na celu ocalenie naszego zdrowia, a nawet życia. 33 z 50 najbardziej zanieczyszczonych miast Europy znajduje się w Polsce, z czego aż 10 leży w woj. śląskim. Jak podaje raport Światowej Organizacji Zdrowia, w 2010 r. zanieczyszczenia powietrza w Polsce przyczyniły się do śmierci ponad 48,5 tys. osób. Szacuje się, że zanieczyszczenie powietrza pyłem zawieszonym PM2,5 odpowiada za blisko 0,5 mln przedwczesnych zgonów w Europie, w tym za blisko 80 proc. zgonów spowodowanych chorobami układu oddechowego i rakiem płuc. Najnowsze dane wskazują, że w Polsce w 2012 r. odnotowano 483 zgony z powodu przewlekłej obturacyjnej choroby płuc, raka płuc – 5731, choroby niedokrwiennej serca – 11 987 i udaru – 8376. Dane Głównego Urzędu Statystycznego wykazują, że śmiertelność w woj. śląskim jest aż o 10 procent wyższa niż przed rokiem, co także może dowodzić, że do takiego stanu rzeczy przyczyniła się zła jakość powietrza.

Na koniec trzeba przypomnieć, że na nic zdadzą się przepisy, jeśli każdy z nas nie będzie miał świadomości, iż nie można palić w piecach byle czym. Pamiętajmy o tym już tej jesieni!

(RG)

Z Wielowisi do Jastrzębiej Góry

W tym roku szkolnym dzieci z gminy Wielowieś wyjadą na tzw. zieloną szkołę do Jastrzębiej Góry. Gmina otrzymała na ten cel dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

Wyjazd obejmie uczniów klas trzecich szkół podstawowych z gminy Wielowieś. Będzie bardzo atrakcyjny, bo nad morze, w piękne strony powiatu puckiego. Ogółem wyjedzie tam 68 uczniów. Ze Szkoły Podstawowej im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Wielowisi pojedzie 33 dzieci, które spędzą dwa tygodnie w Domu Wczasowym „Vis” w okresie od 10 do 23 września br. Z kolei 35 dzieci ze Szkoły Podstawowej im. Literatów Dziecięcych w Świbiu będzie przebywać od 9 do 22 września br. w Ośrodku Wczasowym „Sawana”.

Jeden i drugi ośrodek zapewni bogaty program imprez turystycznych: wyjazdy na kryty basen, wycieczki autokarowe do Ocean Parku we Władysławowie, do Farmy Strusi

w Kniewie, do Zamku Krzyżackiego w Malborku, do Gdyni i Gdańska, a także na Półwysep Helski. Na dzieci czekają także olimpiady sportowe, profesjonalne zajęcia animacyjne i wiele innych ciekawych atrakcji.

Podczas pobytu będzie realizowany program profilaktyki zdrowotnej. Wyjazd do miejscowości czystych ekologicznie oraz korzystanie z naturalnych inhalacji jodowych, podczas spacerów nadmorskich i czynnego wypoczynku na świeżym powietrzu, wzmocni organizmy dzieci oraz podniesie ich świadomość ekologiczną. Ośrodki zapewniają uczniom zdrowe i smaczne żywności. Wyjazd na zieloną szkołę nauczy dzieci samodzielności, współdziałania w grupie, szacunku do przyrody, umiejętności czynnego wypoczynku. Dla wielu uczniów będzie to pierwszy wyjazd nad morze.

Wyjazd na zieloną szkołę uzyskał dofinansowanie ze środków WFOŚiGW w Katowicach w kwocie 15 700 zł.

(RG)

Blżej klastra energetycznego

W Starostwie Powiatowym w Gliwicach podpisana została umowa o przystąpieniu do Listu Intencyjnego w sprawie utworzenia klastra energetycznego. To kolejny krok na drodze powstania tego podmiotu, który usprawni gospodarowanie energią elektryczną na terenie powiatu.

Umowa zawarta została pomiędzy dwudziestoma podmiotami, które już wcześniej przystąpiły do Listu Intencyjnego, a czterema jego nowymi sygnatariuszami: Powiatem Gliwickim, Politechniką Śląską oraz spółkami Energia w Kogeneracji EWK z Wilczy i BIO-BUT w Łanach Wielkich. Te wcześniejsze podmioty to m.in. firmy i przedsiębiorstwa z całej Polski zajmujące się wytwarzaniem i dystrybucją energii, samorządy oraz stowarzyszenie Polska Izba Magazynowania Energii, które przygotowuje grunt pod utworzenie klastra.

- Nasz powiat został wybrany do tego pilotażowego programu jako jedna z pięciu jednostek samorządu terytorialnego w kraju. Poza Powiatem Gliwickim są to Gmina Miasto Ostrów Wielkopolski, Gmina Oława, Miasto

magazynowania i przekazywania odbiorcom, wśród których byłyby między innymi instytucje użyteczności publicznej, mieszkańcy i firmy. Pilotażowy program zapewnia możliwość pozyskania na ten cel środków z Ministerstwa Energii, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz funduszy unijnych.

- Kłaster energetyczny dla powiatu gliwickiego, zwłaszcza w wersji pilotażowej, to ogromna szansa na rozwój odnawialnych źródeł energii – informuje Włodzimierz Gwiżdż. – Powiat wraz z innymi samorządami i firmami może stanowić podmiot, dający realną szansę na poprawę efektywności energetycznej dla pojedynczych obiektów, w tym użyteczności publicznej, na przykład powiatowych oraz sieci obiektów gminnych (szkół itp.) czy też spółdzielni mieszkaniowych, osiedli, sołectw, jak i przedsiębiorstw lokalnych. Może się to przyczynić do ograniczenia kosztów energetycznych, które stanowią ogromny udział w kosztach własnych tych podmiotów. Kłaster umożliwi też współpracę w programie promocyjnym dużych firm, w tym zakładów energetycznych, gmin, zarząd-

Przedstawiciele sygnatariuszy Listu Intencyjnego w Starostwie Powiatowym w Gliwicach.

Oława i Powiat Oławski – mówi Jacek Zarzycki z Zarządu Powiatu Gliwickiego. – Proponując udział naszego powiatu w tym przedsięwzięciu stowarzyszenie Polska Izba Magazynowania Energii kierowało się dużą wagą, jaką przywiązujemy do spraw dbałości o środowisko naturalne, między innymi tym, iż działa u nas Zespół roboczy do spraw ograniczenia niskiej emisji.

Podpisanie umowy było kolejnym krokiem na drodze do utworzenia klastra. Wzięli w nim udział przedstawiciele Powiatu Gliwickiego: starosta Waldemar Dombek, wicestarosta Ewa Jurczyga i Jacek Zarzycki oraz wiceprzewodniczący Rady Powiatu Gliwickiego – Włodzimierz Gwiżdż, prezes stowarzyszenia Polska Izba Magazynowania Energii – Krzysztof Kochanowski, dr hab. inż. Joanna Kalka – prodziekan Wydziału Ochrony Środowiska i Energetyki Politechniki Śląskiej, prezes Zarządu spółki Energia w Kogeneracji EWK S. A. – Krystian Szymała, prezes Zarządu spółki BIO-BUT Sp. z o. o. – Władysław Butor, a także reprezentant posła Piotra Pyzika – Szymon Sarré.

Powstający kłaster ma skupiać producentów różnych źródeł energii alternatywnej, zapewniając możliwość jej

używania, samorządowych jednostek organizacyjnych oraz indywidualnych mieszkańców.

- To niezwykle cenna inicjatywa, głównie ze względu na możliwość dywersyfikacji źródeł energii oraz skracanie drogi od jej producenta do konsumenta – mówił podczas spotkania Szymon Sarré. – W imieniu posła Piotra Pyzika zapewniam pełne wsparcie i daleko idącą pomoc dla powstającego klastra energii.

Lider projektu, stowarzyszenie Polska Izba Magazynowania Energii jest organizacją pozarządową, która działa od 2016 roku. Została powołana w celu prowadzenia działalności wspomagającej bezpieczeństwo energetyczne kraju, poszanowanie środowiska oraz rozwój gospodarczy.

(RG)

TREŚCI ZAWARTE W PUBLIKACJI NIE STANOWIĄ OFICJALNEGO STANOWISKA ORGANÓW WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W KATOWICACH

Dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

Europarlament i okolice

Pięć pracownic Szpitala w Knurowie miało okazję poznać Parlament Europejski podczas wyjazdu studyjnego, zorganizowanego przez eurodeputowanego Janusza Korwin-Mikkego.

Dzięki zaproszeniu, jakie wystosował Janusz Korwin-Mikke do Zarządu Szpitala w Knurowie sp. z o.o., siedzibę Parlamentu Europejskiego w Brukseli oraz stolicę Unii Europejskiej mogło odwiedzić w dniach 11-13 lipca pięć pań pracujących w knurowskim szpitalu. Z zaproszenia skorzystały: Jadwiga Kotańska – pielęgniarka oddziałowa na Bloku Operacyjnym, Joanna Kotyk – pielęgniarka oddziałowa Oddziału Ginekologii, Jolanta Jaształ – pielęgniarka oddziałowa Oddziału Onkologii, Mirella Lach – pielęgniarka epidemiologiczna oraz Monika Szafranec – kierownik techników medycznych Pracowni Diagnostyki Obrazowej. Podróż rozpoczęła się wylotem z lotniska Warszawa-Modlin, dzięki czemu po niespełna dwóch godzinach lotu panie były już w Brukseli.

Oficjalna część pobytu rozpoczęła się od mszy św. w rycie trydenckim, która odprawiona została w Parlamencie Europejskim w intencji Obrońców Ojczyzny. Następnie panie wraz z po-

Uczestniczki wyjazdu studyjnego z Januszem Korwin-Mikke.

zostały uczestnikami wyjazdu i delegacjami samorządowców z Mazowsza wzięły udział w uroczystym otwarciu wystawy „We saved Europe Ossów 1920” poświęconej Bitwie Warszawskiej oraz walkom z bolszewicką armią pod Ossowem.

W kolejnym dniu pobytu uczestniczki wyjazdu studyjnego zwiedziły Parlament Europejski oraz wysłuchały wykładu Janusza Korwin-Mikkego na temat bieżącej sytuacji politycznej w Unii Europejskiej.

- Parlament Europejski zrobił na nas ogromne wrażenie – mówi Mirella Lach. – Miałymy okazję z bliska za-

poznać się z codzienną pracą eurodeputowanych oraz całego sztabu ludzi dbających o zapewnienie prawidłowego przebiegu posiedzeń, takich jak na przykład tłumacze.

Ponadto panie miały możliwość zwiedzenia innych miejsc, w których decydował się los Europy, takich jak m.in. Waterloo. Wiele radości sprawiło uczestniczkom wyjazdu poznawanie Brukseli wraz z jej przepiękną architekturą. - Bruksela to ciekawe miasto, które warto odwiedzić – relacjonuje Jadwiga Kotańska. – Szczególnie polecam wszystkim jej nocne zwiedzanie.

(SM)

Włoskie wakacje

Mieszkancki Dom Pomocy Społecznej „Ostoja” w Sońnicowicach spędziły jeden z wakacyjnych tygodni nad Morzem Adriatyckim we Włoszech.

Mieszkancki „Ostoj” wraz z opiekunkami wyjechały w czerwcu do włoskiego kurortu Lido di Jesola. Wczasy zorganizowała zaprzyjaźniona z tym DPS-em doktor Halina Zapotoczny.

- Przez cały pobyt mieszkaliśmy w przepięknym hotelu „Caravelle”, w którym też się stołowaliśmy – opowiada Edyta Polefka z „Ostoj”. – Hotel znajdował się tuż przy plaży, na której spędzałyśmy większość czasu, kąpiąc się w morzu, opalając się czy grając w piłkę. Wieczorami, po długich spacerach promenadą, miałyśmy przy-

jemność kosztować specjalów kuchni włoskiej.

Uczestniczki wyjazdu odbyły też całonocną wycieczkę do Padwy. Podczas pobytu w tym pięknym mieście zwiedziły bazylikę św. Justyny i kościół św. Antoniego. Cały dzień spędziły z przewodnikiem, który w ciekawy sposób opowiadał o historii i zabytkach Padwy.

- Ostatniego dnia przed wyjazdem uczestniczyłyśmy w zabawie i wieczorku pożegnalnym, po czym wyruszyłyśmy w drogę powrotną – relacjonuje Edyta Polefka. – Korzystając z okazji, składamy serdeczne podziękowania pani Halinie Zapotoczny za organizację naszego wyjazdu i przemiłą atmosferę podczas pobytu we Włoszech.

(RG)

Mieszkancki „Ostoj” poznały uroki lata w Italii.

Hipoterapia w Paniówkach

Od 2003 roku na terenie powiatu gliwickiego prężnie działa Ośrodek Hipoterapeutyczny „Kapiris”. Mieści się we wsi Paniówki, a dzięki dobrej komunikacji drogowej ma łatwe połączenie z kilkoma większymi miastami w okolicy. Prowadzi go Katarzyna Spyra z mężem.

Pani Kasia jest absolwentką szkoły pielęgniarstwa oraz Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, gdzie ukończyła pedagogikę specjalną ze specjalnością oligofrenopedagogiki. Jest również absolwentką licznych kursów (w tym z rekreacji ruchowej ze specjalnością hipoterapii i jazdy konnej), szkoleń oraz warsztatów. Na co dzień jest nauczycielką w Centrum Edukacji i Rehabilitacji w Zabrze. Cieszy się, że udało jej się robić w życiu zawodowym to, co lubi – bo, jak mówi, praca z dziećmi oraz konie to całe jej życie, wielka pasja i miłość.

Nazwa ośrodka „Kapiris” wzięta się od imion dwóch pierwszych jego koni – Kapi oraz Iris. Aktualnie znajduje się tu dziesięć koni. Są to: Max, Sara, Magia, Nugat, Jowisz, Tarot, Santi, Beza, Elikwir oraz Iris.

W 2008 roku pracownicy stadniny zgłosili swój ośrodek do Stowarzyszenia Przyjaciół Hipoterapii, Sportu i Rekreacji. Stowarzyszenie przy współpracy z ośrodkiem startuje w różnego rodzaju projektach z funduszy europejskich, m.in. z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich. Od 2016 roku „Kapiris” jest ośrodkiem patronackim Polskiego Towarzystwa Hipoterapeutycznego.

Katarzyna podkreśla, że aby znaleźć się w gronie najlepszych ośrodków hipoterapeutycznych w Polsce, trzeba spełnić określone warunki. W pierwszej kolejności odbywa się wizytacja i analiza dokumentacji. Komisja PTHip potwierdziła, że ośrodek w Paniówkach pracuje zgodnie z Kanonami Polskiej Hipoterapii. Ocenie podlegają: kompetencje kadry, jakość i wyszkolenie koni hipoterapeutycznych, prowadzona dokumentacja, warunki oraz bezpieczeństwo prowadzonych zajęć. W związku z brakiem zastrzeżeń co do branych pod uwagę kryteriów, placówce został przyznany certyfikat.

Zajęcia terapeutyczne w ośrodku prowadzą trzy odpowiednio wykwalifikowane osoby. Ich uczestnikami są nie tylko mieszkańcy powiatu gliwickiego, ale i Zabrze, Katowic czy Mikołowa. Ośrodek organizuje u siebie m.in. zajęcia dla osób indywidualnych oraz grup zorganizowanych, np. z różnych przedszkoli, Centrum Edukacji i Rehabilitacji z Zabrze, Stowarzyszenia Kontakt z Zabrze czy Społecznego Komitetu Pomocy Osobom Niepełnosprawnym z Gliwic.

Z zdrowymi dziećmi pani Kasia wraz z pozostałą kadrą prowadzi zajęcia typowo rekreacyjne. Maluchy i osoby początkujące uczą się na nich podstaw teorii i praktyki jazdy konnej. Natomiast dla dzieci, jak i osób starszych ze stwierdzoną niepełnosprawnością przeznaczone są zajęcia z zakresu hipoterapii. Wymagają one wspólnej pracy oraz realizowania indywidualnych

wskazań lekarza prowadzącego, rehabilitanta i hipoterapeuty.

Zajęcia trwają 15-30 minut, ale w dużym stopniu jest to uzależnione od indywidualnego przypadku oraz po-

Katarzyna Spyra podczas zajęć z jedną ze swych podopiecznych.

treb. Zaleca się od jednego do dwóch spotkań w tygodniu. Na tego typu zajęcia uczęszczają dzieci z porażeniem mózgowym, autyzmem, zespołem Downa, zaburzeniami sensorycznymi, przepukliną, zanikiem mięśni, oligofrenią, wadami postawy, stwardnieniem rozsianym, ogólnym opóźnieniem rozwoju psychoruchowego oraz innymi rodzajami niepełnosprawności.

Zajęcia hipoterapeutyczne prowadzone są z asekuracją z góry (wspólne siedzenie z terapeutą na koniu) lub

z dołu (dziecko samodzielnie siedzi na koniu, a terapeuta chodzi obok). Inną formą terapii jest praca przy koniu. Dochodzi wtedy do bezpośredniego kontaktu ze zwierzęciem przez stymulację wielozmysłową np. głaskanie, czyszczenie, pojenie oraz karmienie konia,

klientów poczekalni, która pozwala również na prowadzenie zajęć dla grup zorganizowanych. Dla osób chorych z różnym stopniem niepełnosprawności przygotowane jest specjalne zaplecze lokalowe, w skład którego wchodzi manież (ujeżdżalnia), hala namiotowa oraz poczekalnia.

Hipoterapia jest długim procesem rehabilitacji, w zasadzie ukierunkowana jest na leczenie do końca życia. Zdarza się, iż z biegiem lat można przejść z hipoterapii na rekreacyjną jazdę konną i nawet być uczestnikiem amatorskich zawodów. Katarzyna Spyra dodaje jednak, że postępy w terapii hipoterapią nie są widoczne od razu. Potrzeba na to dłuższego czasu, ale na te efekty warto czekać – chociażby ze względu na zadowolenie dzieci i rodziny oraz satysfakcję zespołu terapeutycznego.

Ośrodek jest na etapie ciągłego rozwoju. Kadra w miarę możliwości stale się dokształca. Właściciele dbają o coraz lepsze wyposażenie stadniny, warunki bytowe koni oraz pozyskiwanie środków na wszechstronny rozwój ośrodka. Pani Kasia podkreśla, że to wszystko nie byłoby możliwe bez ogromnego wsparcia rodziny oraz sezonowo pojawiających się wolontariuszy. Prywatnie Katarzyna Spyra jest mamą trzech córek: Aleksandry, Natalii oraz Dominiki. Aleksandra poszła w ślady mamy i studiuje kognitywistykę (to dziedzina nauki zajmująca się obserwacją i analizą działania zmysłów, mózgu i umysłu, w szczególności ich modelowaniem) na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach.

ANNA STASIAK

100-lecie sportu w Toszku

Przed stu laty w Toszku powstało Towarzystwo Sportowe. W sierpniu br. odbyły się uroczyste obchody tej rocznicy, podczas których przypomniano bogatą historię toszeckiego sportu i uhonorowano osoby zasłużone dla Klubu Sportowego Zamkowiec Toszek, który kontynuuje tradycje Towarzystwa Sportowego.

Początki zorganizowanej działalności sportowej w Toszku sięgają czasów I wojny światowej. Wówczas to, w 1917 r. przy toszeckiej parafii założone zostało Towarzystwo Sportowe. Później – również przy parafii – działalność rozpoczął klub DJK Eichendorff Tost. Jego nazwa, DJK, pochodziła od katolickiego stowarzyszenia DJK – Deutsche Jugendkraft, założonego w Würzburgu w 1920 r. Dzięki temu toszecka młodzież miała możliwość uprawiania sportu, głównie lekkiej atletyki i piłki nożnej.

Foto: J. Kamińska

Jubileuszowy tort pokroił Jerzy Szostok, zasłużony zawodnik i trener Zamkowca.

wa, chcieli grać w piłkę nożną i dlatego reaktywowali klub sportowy.

17 lipca 1949 r. w Ośrodku Kultury – Domu Ludowym na Rynku w Tosz-

Prezes klubu Daria Podkowa przyjęła gratulacje m.in. od przedstawicieli Powiatu Gliwickiego.

Historię toszeckiego sportu przypomniał Grzegorz Kamiński.

nej. Niestety w 1933 r., po dojściu Hitlera do władzy w Niemczech, DJK zostały rozwiązane – podobnie jak wszystkie inne organizacje sportowe, działające w Niemczech, które rozwiązano lub podporządkowano władzy hitlerowskiej. Wtedy to w Toszku, tak jak w wielu miejscowościach, zostaje założony nowy klub – FC Burgfried Tost. Działał przez kilkanaście lat, ale ze zrozumiałych względów pod koniec wojny nie odbywały się rozgrywki sportowe.

Rok 1945 miał wielkie znaczenie również dla toszeckiego sportu. Do miasta wkroczyła Armia Czerwona, nastąpiło przesunięcie granic państwowych i Toszek znalazł się w państwie polskim. Z frontu lub niewoli powracali do swych domów dawni piłkarze toszeckiego klubu, ale z powodu wysiedlenia ludności niemieckiej musieli opuścić miasto. Do Toszka przyjeżdżali nowi zawodnicy i sportowcy, którzy zostali wysiedleni z własnych domów na Kresach Wschodnich (Żydaczów, Lwów). Dawni i nowi pasjonaci, sportowcy, piłkarze nie oglądali się na politykę. Łączyła ich pasja sporto-

ku odbyło się zebranie 46 sympatyków piłki nożnej. Powstał Ludowy Zespół Sportowy Zamkowiec Toszek. Skąd się wzięła nazwa Klubu Sportowego? Podczas zebrania w Domu Ludowym w dyskusji nad nazwą klubu zabrał głos Józef Hansla, który przedstawił krótką historię toszeckiego zamku i zaproponował nazwę Zamkowiec. Nowa nazwa została przyjęta i zatwierdzona z zadowoleniem przez członków klubu. W Zamkowcu ważną rolę odegrała sekcja: tenisa ziemnego (prowadził ją Bronisław Gołębiowski, tenisiści trenowali na kortach w Toszku), tenisa stołowego oraz drużyna piłki siatkowej kobiet. Zawodnicy KS Zamkowiec uprawiali również inne dyscypliny, np. rzucali oszczepem na toszeckich kortach, w czym najlepszy był Ryszard Trzeciak,

Foto: J. Kamińska

Liczącą już pełen wiek historię sportu w Toszku przypomniano podczas uroczystych obchodów jego 100-lecia, które odbyły się w dniach 4-6 sierpnia br. w siedzibie klubu i na boisku sportowym. Ich organizatorem był KS Zamkowiec Toszek. Sportową imprezę objęli patronatem: starosta gliwicki Waldemar Dombek, burmistrz Toszka Grzegorz Kupczyk, Śląski Związek Piłki Nożnej, Podokręg Zabrze SZPN oraz Zrzeszenie Ludowych Zespołów Sportowych.

Pełną relację z tego wydarzenia można przeczytać na stronie internetowej: www.starostwo.gliwice.pl. (GK)

NAGRODZENI DZIAŁACZE I ZAWODNICY

Odnaki PZPN:

Alfred Drozdziak i Jerzy Szostok

Brązowe odznaki honorowe

ŚZPN: Roman Waloszek, Marek Koloch, Adrian Wochnik, Piotr Rękorajski, Adam Jakłowski, Adrian Klak

Srebrne odznaki honorowe ŚZPN:

Krzysztof Klonek, Krystian Gnacy, Krzysztof Szostok, Krzysztof Szwedka, Herbert Grochla, Bogusław Po-

pek, Bruno Donerstag, Krzysztof Jakłowski, Adrian Mój, Arkadiusz Roter, Krzysztof Zapalski, Sebastian Roter, Hubertus Trenczyk

Złote odznaki honorowe ŚZPN:

Diter Grzesik, Roman Bulik, Janusz Gabor, Zdzisław Guz, Władysław Kijaczek, Stanisław Międzyrzeski, Michał Przywecki, Tadeusz Rams, Zygfryd Rzepka, Feliks Śmietański, Rudolf Szyga

Brązowe odznaki Zrzeszenia LZS:

Krzysztof Klonek, Marek Koloch i Maria Bukowska

Złote odznaki Zrzeszenia LZS:

Alfred Drozdziak, Władysław Kijaczek, Zdzisław Guz i Diter Grzesik

Specjalna Honorowa Odznaka:

Jerzy Szostok

Odnaczenia wojewódzkie:

KS Zamkowiec, Jerzy Szostok, Maria Bukowska

Świątynie pachnące drewnem

Nakładem katowickiego wydawnictwa Alatus, we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Gliwicach w czerwcu br. ukazał się album pt. „Drewniane kościoły Ziemi Gliwickiej”. Jest to na nowo wydana, poszerzona wersja albumu z 2012 roku pt. „Drewniane kościoły na spichlerzowych szlakach powiatu gliwickiego”, tym razem w dwóch wersjach językowych – polskiej i angielskiej.

Książka zawiera niezwykle interesujące opisy, wraz z rzutami projektów kościołów oraz barwnymi fotografiami wszystkich kościołów znajdujących się na terenie powiatu gliwickiego, czyli w Bojszowie, Poniszowicach, Rachowicach, Rudzińcu, Sierakowicach, Sierotach, Smolnicy, Wilczy, Zacharowicach i Żernicy oraz dwóch kościołów gliwickich – przy ul. Kozielskiej oraz w Ostropie.

Drewniane kościoły stanowią jedną z najważniejszych atrakcji turystycznych powiatu gliwickiego. Zachwycają o każdej porze roku, a w czasie deszczu pięknie pachną drewnem. Większość świątyń jest czynnych, odprawiane są w nich msze i nabożeństwa. Drewniane kościoły należą do głównych atrakcji historycznych i sakralnych naszego powiatu. Podobna koncentracja tego typu budowli występuje w niewielu powiatach naszego kraju.

Rolniczy charakter naszych terenów sprawił, że wiele z kościołów

przetrawało w naturalnym otoczeniu. Typowe cechy drewnianych kościołów Górnego Śląska, w tym powiatu gliwickiego, to zróżnicowana wysokość kalenicy dachu nad nawą i prezbiterium, konstrukcja zrębowa z drewna iglastego posadowiona na kamiennych lub drewnianych podwalinach, okapy chroniące zręb, przechodzące często w formę „sobót” – czyli podcieni otaczających kościoł z zewnątrz, kryte dachem oraz wieża o odrębnej, słupowej konstrukcji. Warto odwiedzić drewniane świątynie, teraz już – posiłkując się wiedzą z najnowszego albumu. Wszystkie opisane kościoły znajdują się na Szlaku Zabytków Architektury Drewnianej.

Albumy można zakupić m.in. Punkcie Informacji Kulturalnej i Turystycznej w Gliwicach przy ul. Dolnych Wałów 3, tel. 32 231 38 55.

Dla Czytelników Wiadomości Powiatu Gliwickiego, którzy w poniedziałek 11 września o godz. 12.00 zadzwonią pod nr tel. 32 332 66 53, mamy do rozdania pięć egzemplarzy albumu „Drewniane kościoły Ziemi Gliwickiej”.

(MFR)

W Łabędach i Ostropie

Dwa interesujące cykle imprez na wrześniowe weekendy przygotowało Muzeum w Gliwicach. Pierwszy związany jest z historią Łabędy, a drugi – Ostropy.

Od 15 do 17 września trwać będą XV Gliwickie Dni Dziedzictwa Kulturowego, przebiegające pod hasłem „Łabędy. Od wsi rycerskiej do przemysłowej dzielnicy Gliwic”. Pierwszego dnia organizatorzy proponują wycieczkę z oprowadzaniem pt. „Huta Łabędy – wczoraj i dziś”. Drugiego dnia zapraszają na spacer po Starych Łabędach oraz

warsztaty dla dzieci, wykład i wystawę, które odbędą się w Centrum Sportowo-Kulturalnym „Łabędź”. W niedzielę będzie można popłynąć statkiem po Kanale Gliwickim i wziąć udział w miejskiej grze terenowej pt. „Łabędzki odkrywca”. Bliższe informacje na stronie www.muzeum.gliwice.pl – tam też można się dowiedzieć, jak rezerwować miejsca na wycieczki, warsztaty i rejsy.

Natomiast w dniach 23-24 września trwać będą obchody 350-lecia kościoła pw. św. Jerzego w Gliwicach-Ostropie. W sobotę o godz. 10.00 w tym drewnianym kościółku rozpocznie się konferencja naukowa, której towarzyszyć będzie wystawa oraz prelekcja i warsztaty dla dzieci, a o godz. 17.00 organizatorzy zapraszają na koncert zespołu muzyki dawnej „Extempore”. W niedzielę o godz. 10.30 w kościele pw. św. Ducha Świętego w Ostropie oprawiona zostanie msza św. pod przewodnictwem biskupa gliwickiego Jana Kopca, a o godz. 15.00 odbędą się nieszpory kiermaszowe. Obchody zakończy spektakl Teatru A „Pasja” – w kościele pw. św. Jerzego o godz. 18.00. I w tym przypadku po szczegóły odsyłamy na stronę internetową Muzeum w Gliwicach.

Wiadomości Powiatu Gliwickiego są patronem medialnym tych obydwu wydarzeń.

(RG)

Foto: W. Turkowski

Podczas XV GDDK będzie można m.in. poznać tajemnice Huty Łabędy – dawnej Huty Hermina.

PLON NIESIEMY, PLON!...

...słowa tej pieśni przywitał Chór „Cecylia” uczestników XIX Dożynek Powiatu Gliwickiego i Gminy Gieraltowice w Paniówkach. Zanim to jednak nastąpiło, przez wieś przeszedł barwny korowód, po czym w kościele pw. św. Urbana arcybiskup metropolita katowicki Wiktor Skworec koncelebrował mszę św., odprawioną za rolników. Później na scenie w Parku Joanny odbyła się część oficjalna dożynek wraz

z wręczeniem nagród i odznaczeń, a po niej był czas na wesołe świętowanie. Powodzeniem cieszyły się liczne stoiska promocyjne, w tym Powiatu Gliwickiego i Gminy Gieraltowice, a także instytucji rolniczych. Była też okazja, by zadbać o zdrowie, bo na jednym z nich prowadzono akcję promującą zdrowy tryb życia. Popołudnie i wieczór upłynęły pod znakiem dobrej zabawy, która trwała do późnej nocy!

◀ W jednej z bryczek – senator Krystian Probiez i poseł Piotr Pyzik.

▼ Przedstawiciele gościnnego sołectwa Paniówki w dożynkowym korowodzie.

◀ Starostowie tegorocznego Święta Plonów – Maria i Jerzy Woźniacowie z tradycyjnym bochnem chleba i symbolicznymi plonami.

▲ Delegacja naszego partnerskiego Powiatu Puckiego, której przewodził starosta Jarosław Białk, ofiarowała arcybiskupowi Wiktorowi Skworcowi kaszubskie dary ziemi.

◀ Wojewoda śląski Jarosław Wierczok wręczył ministerialne odznaki „Za Zasługi dla rolnictwa”. Otrzymali je: Zygmunt Strzoda, Marek Spyra, Bogusław Malcherek, Dariusz Duda i Jan Kleczka.

▲ Koszami słodczy obdarowaliśmy wykonawczych przepięknych dożynkowych koron.

▲ Honory gospodarzy dożynek pełnili starosta gliwicki Waldemar Dombek i wójt Gieraltowic Joachim Bargiel.

Podziękowanie

Serdecznie dziękujemy wszystkim, którzy zaangażowali się w organizację XIX Dożynek Powiatu Gliwickiego i Gminy Gieraltowice w Paniówkach. Szczególne podziękowania kierujemy do twórców koron dożynkowych, mostków i scenek oraz uczestników korowodu, a także wystawców. Gminie Gieraltowice, GOK-owi w Gieraltowicach oraz Kółku Rolniczemu, Kołu Gospodyń Wiejskich, Radzie Sołectkiej i mieszkańcom Paniówek dziękujemy za bardzo dobrą współpracę przy organizacji i przebiegu dożynek.

Starosta gliwicki
WALDEMAR DOMBEK
wraz z Zarządem
Powiatu Gliwickiego

Przewodniczący Rady
Powiatu Gliwickiego
ANDRZEJ KUREK
wraz z radnymi

▲ Dożynki przyciągnęły do Parku Joanny prawdziwe tłumy.

Publiczność mocno oklaskiwała Monikę Lewczuk, przed którą wystąpił m.in. Kabaret Młodych Panów, też zbierając burzę braw.

Tekst i foto: ROMANA GOZDEK

Dla kierowców, pieszych, rowerzystów...

Powiat Gliwicki co roku na poprawę stanu dróg powiatowych przeznacza największą część swych wydatków majątkowych.

- Staramy się także w maksymalny sposób korzystać z możliwości pozyskania ze źródeł zewnętrznych dofinansowania na modernizację naszej infrastruktury drogowej – mówi starosta gliwicki Waldemar Dombek. – Potrzeby w tym względzie są bowiem bardzo duże i znacznie przekraczają kwoty, jakimi powiat dysponuje na ten cel. W minionych latach udało nam się otrzymać takie dofinansowanie zarówno ze środków unijnych, jak i krajowych. Bardzo cennym wsparciem jest również pomoc finansowa, udzielana nam przez gminy Powiatu Gliwickiego w ramach tzw. Inicjatywy samorządowej.

- Lista inwestycji drogowych wykonanych w latach 2015-2016 jest, jak na nasze możliwo-

ści, naprawdę imponująca – dodaje Andrzej Kurek, przewodniczący Rady Powiatu Gliwickiego. – Dochodzą do tego również tegoroczne modernizacje dróg i chodników. Są wśród tych inwestycji zarówno zadania ogromne, mniejsze, jak i całkiem niewielkie. Wszystkie one są jednak bardzo ważne dla naszych mieszkańców. Zwiększają bezpieczeństwo ruchu drogowego i komfort jazdy, bardzo czekają na nie kierowcy, rowerzyści i piesi. Zadania te wykonywane są sukcesywnie na drogach powiatowych w każdej z gmin. I choć potrzeb w tym względzie wciąż jest bardzo dużo, warto pokazać to, co udało się zrobić w dwóch minionych latach oraz przybliżyć remonty i modernizacje wykonywane w tym roku. Wszystkie te zadania w imieniu powiatu realizuje Zarząd Dróg Powiatowych w Gliwiczach.

ROK 2015

▲ **SZLAK EUROPEJSKI** – połączenie drogi wojewódzkiej nr 408 i drogi krajowej nr 40 z drogą krajową nr 88 w Rzeczycach odcinkami dróg powiatowych nr 2918S i 2915S od miejscowości Rachowice do Kleszczowa. Inwestycja wykonana w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego 2007-2013 kosztem ponad 16,9 mln zł, z czego 14,4 stanowiło unijne dofinansowanie.

▲ **Przebudowa mostu w Leboszowicach** zlokalizowanego w ciągu dróg powiatowych łączących DW 921 z DW 408. Na ten cel Powiat Gliwicki pozyskał 1,5 mln zł dofinansowania z RPO WSL 2007-2013 – z ogólnej kwoty 1,8 mln zł, ile wyniosły koszty inwestycji.

▶ **Budowa chodnika w ciągu drogi powiatowej Nr 2930S ul. Karola Miarki w Wilczy – etap V.** Inwestycja o wartości ponad 191 tys. zł sfinansowana została w połowie przez Powiat Gliwicki i w połowie przez Gminę Pilchowice.

▶ **Budowa chodnika przy drodze powiatowej Nr 2913S ul. Wiejska oraz Pniowska w Paczynie – etap III.** Inwestycja o wartości ponad 175 tys. zł sfinansowana w dwóch równych częściach przez Powiat Gliwicki i Gminę Toszek.

▶ **Budowa ciągu pieszo-rowerowego – etap II** wraz z dostosowaniem nawierzchni drogi powiatowej Nr 2916S w Smolnicy do budowanego ciągu pieszo-rowerowego. Koszt inwestycji wyniósł blisko 962 tys. zł i został w równych częściach pokryty przez Powiat Gliwicki i Gminę Sośnicowice.

▲ **Przebudowa mostu w Pławniowicach** zlokalizowanego w ciągu dróg powiatowych łączących DK 40 z DK 88. Inwestycja również współfinansowana przez UE w ramach RPO WSL 2007-2013 – dofinansowanie wyniosło 5,4 mln zł z ogólnej kwoty 6,3 mln zł wydanej na tę inwestycję.

▶ **Przebudowa drogi powiatowej Nr 2929S ul. Dolna Wieś w Pilchowicach – I etap.** Na ten cel powiat pozyskał dofinansowanie z Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych. Inwestycja o wartości blisko 2,3 mln zł sfinansowana została dzięki temu przez Skarb Państwa (1,2 mln zł), Powiat Gliwicki (878 tys. zł) i Gminę Pilchowice (290 tys. zł).

▶ **Budowa ciągu pieszo-rowerowego przy drodze powiatowej Nr 2915S ul. Kozielska w Kleszczowie.** Inwestycja o wartości blisko 639 tys. zł współfinansowana w połowie przez Powiat Gliwicki i w połowie przez Gminę Rudziniec.

▶ **Remont nawierzchni drogi powiatowej Nr 2951 S Raduń-Kieleczka.** Inwestycja wykonana przez Powiat Gliwicki o wartości ponad 112 tys. zł.

▶ **Wykonanie remontu drogi powiatowej Nr 2925S Leboszowice-Smolnica** wraz ze ścinką poboczy i odtworzeniem rowów przydrożnych. Inwestycja Powiatu Gliwickiego o wartości blisko 304 tys. zł.

▶ **Remont nawierzchni drogi powiatowej Nr 2949 S w Poniszowicach (gmina Rudziniec)** – inwestycja Powiatu Gliwickiego o wartości ponad 107 tys. zł.

▶ **Wykonanie remontu nawierzchni w ciągu drogi powiatowej Nr 2966S ul. Kasztanowa w Łanach Wielkich (gm. Sośnicowice)** – inwestycja wykonana przez Powiat Gliwicki o wartości blisko 85 tys. zł.

ROK 2016

▶ **Remont poboczy w ciągu drogi powiatowej Nr 2940S ul. Gliwicka w Pławniowicach (gm. Rudziniec)** – inwestycja o wartości ponad 113 tys. zł wykonana przez Powiat Gliwicki.

▶ **Remont nawierzchni gruntowych dróg powiatowych Nr 2966S i 2912S Dąbrówka/Kozłów** – inwestycja Powiatu Gliwickiego o wartości blisko 140 tys. zł.

▶ **Przebudowa drogi powiatowej Nr 2929S ul. Dolna Wieś w Pilchowicach – II etap.** Na ten cel powiat pozyskał dofinansowanie z Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych. Inwestycja o wartości ponad 1,7 mln zł sfinansowana została dzięki temu przez Skarb Państwa (775 tys. zł), Powiat Gliwicki (746 tys. zł) i Gminę Pilchowice (238 tys. zł).

▶ **Remont poboczy w ciągu drogi powiatowej Nr 2940S ul. Gliwicka w Pławniowicach (gm. Rudziniec)** – inwestycja o wartości ponad 113 tys. zł wykonana przez Powiat Gliwicki.

▶ **Remont nawierzchni drogi powiatowej Nr 2912S Dąbrówka-Sarnów (gm. Toszek)** – inwestycja Powiatu Gliwickiego o wartości ponad 113 tys. zł.

▲ Budowa ciągu pieszo-rowerowego – etap III wraz z dostosowaniem nawierzchni drogi powiatowej Nr 2916S w Smolnicy do budowanego ciągu pieszo-rowerowego. Inwestycja o wartości blisko 523 tys. zł sfinansowana w równych częściach przez Powiat Gliwicki i Gminę Sośnicowice.

▶ Remont nawierzchni drogi powiatowej Nr 2935S Sośnicowice-Tworóg Mały (gm. Sośnicowice) o wartości 53,5 tys. zł wykonany przez Powiat Gliwicki.

▶ Remont nawierzchni drogi powiatowej Nr 2945S ul. Szkolna w Ligocie Łabędzkiej. Inwestycja o wartości ponad 193 tys. zł, z czego Powiat Gliwicki pokrył ponad 143 tys. zł, a Gmina Rudziniec – 50 tys. zł.

▶ Remont nawierzchni jezdni w rejonie skrzyżowania drogi powiatowej Nr 2980S z drogą powiatową Nr 2930 S w Knurowie – inwestycja o wartości ponad 61 tys. zł wykonana przez Powiat Gliwicki.

▶ Wykonanie mikrodywanika z mieszanki mineralno-bitumicznej na zimno typu slury seal w dwóch warstwach na drodze powiatowej Nr 2926S ul. Górnicza w Żernicy (gm. Pilchowice). Inwestycja Powiatu Gliwickiego o wartości ponad 98 tys. zł.

▶ Remont nawierzchni drogi powiatowej Nr 2942S Bojszów-Łącza. Inwestycja o wartości blisko 577 tys. zł sfinansowana w dwóch równych częściach przez Powiat Gliwicki i Gminę Rudziniec.

▶ Remont nawierzchni drogi powiatowej Nr 2971S/2973S Ciochowice. Inwestycja o wartości blisko 268 tys. zł, z czego z budżetu Powiatu Gliwickiego pochodziło blisko 248 tys. zł, a 20 tys. zł dofinansowała Gmina Toszek.

▲ Budowa chodnika w ciągu drogi powiatowej nr 2918S ul. Wiejska w Rachowicach – inwestycja o wartości ponad 458 tys. zł współfinansowana w dwóch równych częściach przez Powiat Gliwicki i Gminę Sośnicowice.

▲ Budowa chodnika w ciągu drogi powiatowej Nr 2930S ul. Karola Miarki w Wilczy – etap VI. Inwestycja o wartości ponad 229 tys. zł finansowana w połowie przez Powiat Gliwicki i w połowie przez Gminę Pilchowice.

▶ Przebudowa drogi powiatowej nr 2940S i 14570 na odcinku Rudziniec-Niezdrowice – zadanie realizowane przez Powiat Gliwicki wspólnie z Powiatem Strzeleckim przy udziale gmin Rudziniec i Ujazd o wartości 415 tys. zł, z czego po 100 tys. zł dofinansowały gminy, a pozostały koszt po połowie pokryły powiaty.

▶ Budowa kanalizacji deszczowej dla zaprojektowanego ciągu pieszo-rowerowego wzdłuż drogi powiatowej Nr 2925S w miejscowości Pilchowice i Leboszowice w ramach zadania pn. Przebudowa drogi powiatowej Nr 2925S w Pilchowicach. Inwestycja o wartości ponad 166 tys. zł współfinansowana w równych częściach przez Powiat Gliwicki i Gminę Pilchowice.

▶ Budowa chodnika przy ul. Czarkowskiej w Wielosiu za kwotę 376 tys. zł – zadanie realizowane przez Gminę Wielosie, współfinansowane w równych częściach przez Powiat Gliwicki i Gminę Wielosie.

▶ Budowa chodnika przy drodze powiatowej Nr 2913S ul. Wiejska oraz Pniowska w Paczynie – etap IV. Inwestycja o wartości blisko 164 tys. zł współfinansowana w dwóch równych częściach przez Powiat Gliwicki i Gminę Toszek.

▶ Budowa chodnika w obrębie skrzyżowania ul. Zabrskiej i Topolowej w Chudowie. Koszty inwestycji o wartości ponad 73 tys. zł sfinansowali: Gmina Gierałtowice – ponad 45 tys. zł i Powiat Gliwicki – ponad 28 tys. zł.

▶ Przebudowa drogi powiatowej Nr 2958S ul. Główna w Świbiu wraz ze zmianą organizacji ruchu na skrzyżowaniu drogi powiatowej Nr 2958S z drogą gminną ul. Słoneczną w Świbiu. Inwestycja o wartości blisko 343 tys. zł, z czego blisko 237 tys. zł pochodziło z budżetu Powiatu Gliwickiego, a pozostała część – Gminy Wielosie.

ROK 2017

▶ Przebudowa drogi powiatowej Nr 2981S ul. 1 Maja w Knurowie na odcinku od ul. Kosmonautów do ul. Wilsona. Na tę inwestycję Powiat Gliwicki otrzymał dofinansowanie w ramach Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych. Wartość zadania to 2 321 899,61 zł, w tym 1 131 092,00 zł z budżetu państwa, 592 080,91 zł – z budżetu gminy oraz 598 726,70 zł z Powiatu Gliwickiego.

▶ Remont nawierzchni drogi powiatowej Nr 2953S w miejscowości Radonia (gm. Wielosie). Inwestycja o wartości 260 tys. zł wykonana przez Powiat Gliwicki.

▶ Remont nawierzchni drogi powiatowej Nr 2950S ul. Wilkowska w Toszku. Inwestycja o wartości 197 tys. zł wykonana przez Powiat Gliwicki.

▶ Przebudowa drogi powiatowej Nr 2991S na odcinku od Kozłowa do granicy z miastem Gliwice – zakończenie inwestycji zaplanowane jest na początek października br. Jej wartość to ok. 3 mln zł, co pokryje Powiat Gliwicki, a 150 tys. zł dołoży Gmina Sośnicowice.

▶ Budowa chodnika przy ul. Łabędzkiej w Łanach Wielkich. Wartość tej inwestycji to 670 tys. zł, z czego po 50 proc. pokrył Powiat Gliwicki i Gmina Sośnicowice.

▶ Remont drogi powiatowej Nr 2942S Łącza-Rudziniec. Inwestycja o wartości ponad 608 tys. zł, z czego połowę pokrył Powiat Gliwicki, a połowę – Gmina Rudziniec z udziałem Lasów Państwowych Nadleśnictwo Rudziniec w kwocie 100 tys. zł.

▶ Remont chodnika przy drodze powiatowej nr 2909S ul. Zabrska w Paniówkach – wartość zadania ok. 75 tys. zł.

Opr. (na podstawie materiałów ZDP w Gliwicach) – RG
Zdjęcia: ZDP i WPG

Lekarka z pasją

Odnosi sukcesy zawodowe – prowadzi własną przychodnię, jest lekarzem o trzech specjalizacjach, a prywatnie żoną i mamą trzech córek. Ciągłe się uczy i poszerza wiedzę. Kamilla Buszka-Wieprzycza – bo o niej mowa – to absolwentka ZS im. Paderewskiego w Knurowie, która jest przykładem, że dobre średnie wykształcenie ułatwia start na studia i otwiera drogę do wymarzonej pracy.

Pani Kamilla ukończyła klasę o profilu matematyczno-fizycznym, zawsze lubiła ściśle przedmioty, więc wybór był naturalny. Okres licealnej nauki wspomina bardzo miło:

- To tam dorosłam i nauczyłam się organizacji i przedsiębiorczości. Przez prawie trzy lata byłam przewodniczącą samorządu szkolnego. Mieliliśmy bardzo wymagającego dyrektora, który jednak po bliższym poznaniu okazał się surowym, ale bardzo sprawiedliwym „ojcem”, życzliwy każdemu uczniowi. Wszyscy razem z nauczycielami tworzyliśmy wielką rodzinę.

Jak przynajmniej, wykształcenie zdobyte w knurowskiej szkole było solidne: - W latach 80. prawie nikt nie ko-

rzystał z korepetycji. Wiedza szkolna musiała wystarczyć, aby zdać egzaminy i dostać się na studia. Można ją było też pogłębić na kółkach pozalekcyjnych.

Studia medyczne były kontynuacją preferencji naukowych i zainteresowań pani Kamilli. Knurówianka ukończyła je z wyróżnieniem, otrzymała Medal Rektora „Przodujący w nauce” oraz nagrodę Prezesa Rady Ministrów „Primus inter Pares”. Z takimi wynikami mogła uzyskać praktycznie każdą specjalizację, otrzymała nawet propozycje pracy w kilku klinikach i katedrach Śląskiej Akademii Medycznej. Jednak szukała takiej specjalizacji, w której na bieżąco i z bliska mogłaby obserwować efekty pomocy udzielanej

pacjentowi. Wybór padł na mało popularną specjalizację z rehabilitacji. Tutaj zakres wiedzy obejmuje wiele dziedzin: ortopedię, neurologię, rehabilitację kardiologiczną, pulmonologiczną, elementy psychologii, dietetyki, logopedii czy prawa z zakresu rehabilitacji zawodowej. Pani Kamilla zaczęła pracę w Górnośląskim Centrum Rehabilitacji Repty, gdzie ukończyła specjalizację z wyróżnieniem. W 1998 r. postawiła jednak na niezależność i wraz z mężem otworzyła prywatną wielospecjalistyczną przychodnię Sanvita.

- Wtedy też otworzyłam pierwszą w Knurowie Poradnię Rehabilitacyjną z Działem Fizjoterapii. Dzisiaj to zespół kilkunastu magistrów fizjoterapii i nowoczesne metody rehabilitacji. Stale się rozwijamy. Sanvita liczy ponad 20 poradni i kilkudziesięciu lekarzy specjalistów.

Pani Kamilla ciągle się kształci. Po specjalizacji z rehabilitacji zrobiła specjalizację z medycyny pracy, ponadto ukończyła studia podyplomowe z zakresu medycyny estetycznej.

- Czasem się zastanawiam, jakby wyglądało moje życie, gdybym została pracownikiem naukowym. Zawsze lubiłam się uczyć. Kilka razy w roku uczestniczę w różnorodnych kongre-

ZNANI ABSOLWENCI NASZYCH SZKÓŁ

Kontynuujemy cykl poświęcony znanym absolwentom szkół ponadpodstawowych prowadzonych przez Powiat Gliwicki. Tym razem przedstawiamy Kamillę Buszkę-Wieprzyczkę, która ukończyła Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół im. I. J. Paderewskiego w Knurowie.

sach, skończyłam kilkadziesiąt kursów specjalistycznych. Mam stale nowe pomysły, które wynikają ze śledzenia trendów nowoczesnej i skutecznej medycyny – podkreśla knurowianka. – Aby stworzyć nowoczesną poradnię, nie tylko trzeba zatrudnić wysokiej klasy lekarza specjalistę, ale też zainwestować w najnowocześniejsze technologie. I tak np. posiadamy kilka świetnych laserów, niedostępnych nawet w klinikach akademickich w Polsce. Sprzęt taki, jaki mamy w Sanvicie, używany jest w klinikach w USA, Niemczech. Kolejnym krokiem jest budowa centrum medycznego z nowoczesnymi salami operacyjnymi, poradniami specjalistycznymi, ultranowoczesną rehabilitacją i medycyną estetyczną. Otwarcie planuję na wiosnę 2018 r. Już teraz wiem, że będziemy mieć sprzęt i świadczyć usługi na światowym poziomie. W działalności uzupełniamy się z mężem. To ja jestem pomysłodawcą, zapewniam przygotowanie zaplecza kadrowego, sprzętowego, gruntownie studiuję tech-

nologie przed zakupem aparatów, wyznaczam trendy rozwoju, a mój mąż jest doskonałym organizatorem w zakresie zaplecza budowlano-technicznego.

Pani Kamilla jest mocno zakorzeniona w Knurowie, mieszka tu od 11 roku życia i nie wyobraża sobie, by się stąd wyprowadzić: - Knurów to miejsce wręcz idealne do rozwoju, położony w centrum aglomeracji śląskiej, a pacjenci nie są anonimowi.

W rodzinie pani Kamilli nauka w „Paderku” to już powoli tradycja – bowiem jej wszystkie trzy córki chodziły do liceum w Knurowie. Dwie starsze dostały się już na wymarzone studia bez jakichkolwiek problemów. Najstarsza córka jest magistrem ekonomii i kosmetologii, średnia jest na trzecim roku wydziału lekarskiego SUM. Z kolei najmłodsza córka w tym roku będzie pisać maturę. – Szkoła ta dała im możliwość zdobycia wiedzy w przyjaznej atmosferze prawie „rodzinnych” relacji z nauczycielami.

(SN)

Ciekawe inicjatywy

W drugim półroczu minionego roku szkolnego Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Knurowie świętowała dwie rocznice. Doceniono także jej ciekawe inicjatywy.

Pierwsza rocznica związana była z organizacją – we współpracy z Miejskim Przedszkolem nr 13 z Oddziałami Integracyjnymi w Knurowie – już po raz piąty w kwietniu br. (w ramach Światowego Dnia Wiedzy o Autyzmie) konferencji pod tytułem „Słuchajmy rodziców”.

W ramach projektu „Rocznice dwie mamy, razem radę damy” w czerwcu

jak i pomocowo, Fundacja ING Dzieciom.

Szczególnym wydarzeniem dla poradni było wyróżnienie jej inicjatywy na rzecz wspierania rodziny w przekazywaniu świata wartości przez Śląskiego Kuratora Oświaty. W związku z tym wydarzeniem w kwietniu psycholog Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Knurowie brali udział w konferencji zorganizowanej przez Kuratorium Oświaty w Katowicach „Przeciw e-uzależnieniom – spotkajmy się w rodzinie”, gdzie wygłosili wykład na temat nowego warsztatu prowadzonego

Dokończenie ze str. 1

Z kolei w Zespole Szkół Zawodowych nr 2 w Knurowie w tym roku szkolnym uczniowie będą się kształcić w następujących szkołach: II Liceum Ogólnokształcące: projekty edukacyjne – „klasa mundurowa” i „kosmetyka i wizaż”; w Technikum: zawody – technik grafiki i poligrafii cyfrowej, technik elektryk, technik mechanik, technik górnictwa podziemnego; w Branżowej Szkole I stopnia: mechanik – monter maszyn i urządzeń oraz klasy wielozawodowe (klasy pierwsze); w Zasadniczej Szkole Zawodowej: klasy wielozawodowe (klasy drugie i trzecie). Warto przypomnieć, że absolwenci wielu kierunków w tej szkole mają zapewnioną pracę w kopalni – dzięki porozumieniu, podpisanemu wiosną br. pomiędzy Powiatem Gliwickim a Jastrzębską Spółką Węglową.

- W tym roku szkolnym ruszyły nowe kierunki: mechanik-monter maszyn i urządzeń w Branżowej Szkole I stopnia oraz technik grafiki i poligrafii cyfrowej w Technikum – informuje Jacek Czapkiewicz, wicedyrektor szkoły. – Największym powodzeniem cieszy się nadal projekt edukacyjny „klasa mundurowa” w II Liceum Ogólnokształcącym.

Podczas wakacji również w tej powiatowej placówce przeprowadzono remonty – wyremontowano parter budynku, m.in. położone zostały wykładziny, wymieniono kafelki przy głównym wejściu do szkoły i położono je na wewnętrznych schodach.

Nowości związane z reformą oświaty nastąpiły także w Zespole Szkół Specjalnych w Knurowie. Obecnie w jego skład wchodzi: ośmioletnia szkoła podstawowa; wygaszane gimnazjum; szkoła specjalna przysposabiająca do pracy, w której uczniowie na-

Witajcie uczniowie!

trzebą wiadomości i umiejętności z zakresu gospodarstwa domowego, ogrodnictwa, wytwarzania przedmiotów dekoracyjnych, a od tego roku szkolnego uczestnicząc w projekcie „Dobre wykształcenie lepsza praca” – również pomocy obsługi hotelowej; wczesne wspomaganie rozwoju dziecka, które cieszy się największym zainteresowaniem ze względu na różnorodność terapii.

- Dla uczniów szkoły podstawowej prowadzone są liczne zajęcia dodatkowe – informuje dyrektor ZSS w Knurowie, Alina Jaworska.

To kameralna placówka, stwarzająca doskonałe warunki rozwoju dla niewielu ponad stu osób. W czasie wakacji w szkole pomalowano część sal lekcyjnych oraz przeprowadzono remont zaplecza sali gimnastycznej.

W Zespole Szkół im. Marii Konopnickiej w Pyskowicach w liceum w klasie pierwszej młodzież będzie się uczyć w klasie o profilu mundurowym, medyczno-kosmetycznym i humanistyczno-prawnym oraz w Branżowej Szkole I Stopnia i klasie integracyjnej w Branżowej Szkole I Stopnia.

Część z nich to nowości: - Otworzyliśmy nowy profil humanistyczno-prawny w Liceum Ogólnokształcącym oraz klasę integracyjną w Branżowej Szkole I Stopnia – informuje dyrektor placówki, Elwira Dersiewicz.

Wakacje również w tej szkole były czasem prac remontowych – przystąpiono do modernizacji wjazdu do szkoły oraz wymiany bramy wjazdowej.

Dużo nowego dzieje się również w Zespole Szkół Specjalnych w Pyskowicach. – Obecnie do szkoły uczęszcza 128 uczniów – informuje dyrektor Bogusław Hadzik. – Dzieci i młodzież posiadający orzeczenie o po-

trzebie kształcenia specjalnego uczą się w szkole podstawowej z oddziałami gimnazjalnymi, w szkole branżowej I stopnia z oddziałami szkoły zawodowej o profilu kucharz i murarz-tylnik oraz w szkole przysposabiającej do pracy. Wszyscy uczniowie szkoły branżowej mają zajęcia praktyczne w renomowanych firmach, z możliwością dalszego zatrudnienia po ukończeniu szkoły. Niewielkie zespoły klasowe umożliwiają indywidualizację nauczania i wychowania.

Placówka od maja realizuje projekt unijny, który umożliwił rozbudowę szkoły o windę osobową, modernizację sal lekcyjnych, toalet, instalacji wodno-kanalizacyjnej, instalacji deszczowej oraz budowę 4 pracowni zawodowych, wspomagających proces edukacyjny. Są to pracownia kucharstwa, budowlana, techniczna oraz obsługi hotelowej. Rozbudowa szkoły powinna zakończyć się pod koniec 2017 roku. **Inwestycje te powstają w ramach projektu, na który Powiat Gliwicki uzyskał unijne dofinansowanie w wysokości ponad 1,7 mln zł.**

Jak dodaje dyrektor Hadzik, szkoła dysponuje nowoczesnymi salami lekcyjnymi wyposażonymi w sprzęt multimedialny i pomoce dydaktyczne oraz posiada bogate zaplecze sportowo-korekcyjne. W zakresie specjalistycznej opieki uczniowie objęci są pomocą pedagogiczną, psychologiczną, logopedyczną oraz terapią ruchową, po lekcjach mają zapewnioną specjalistyczną opiekę w świetlicy szkolnej. Wyjeżdżają również na zajęcia do Parku Wodnego w Tarnowskich Górach oraz na lodowisko Tafla w Gliwicach. Placówka od 10 lat współpracuje ze szkołami w Czechach i Niemczech.

SONIA NIERYCHŁO

Wszyscy świetnie się bawili na pikniku z okazji 10-lecia zajęć wczesnego wspomaganie rozwoju.

zorganizowany został natomiast piknik rodzinny z okazji 10-lecia prowadzenia zajęć specjalistycznych w poradni w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju. Uroczystość była barwna i kolorowa. Odbywała się w pięknej i słonecznej aurze. Było mnóstwo atrakcji, zabaw, smakołyków i dobrego humoru. W organizacji obu tych wydarzeń poradnię wsparła, zarówno finansowo

od tego roku w placówkach objętych swą działalnością „Niezwykła przystoją – jestem rodzicem, czyli jak przekazywać dzieciom wartości, które pomogą im mądrze przeżyć życie”. Temat ważny, skłaniający do refleksji, kładący szczególny nacisk na rolę rodziców we współczesnym wychowaniu do wartości dzieci i młodzieży.

(PPP)

XIII Szkolna Ekspedycja Pilchowice – Finlandia przez Knurów

Z wizytą u św. Mikołaja i Muminków

To były kolejne niezapomniane wakacje. Tym razem młodzi wędrownicy z Pilchowic i Knurowa mieli niepowtarzalną okazję zwiedzenia Finlandii.

Z Polski wyruszyli 24 czerwca, przez Wilno udając się do Tallina. Stamtąd promem popłynęli do Helsinek, by przejechać do Tampere. 28 czerwca byli w Naantali koło Turku, skąd wybrali się na wyspę, gdzie żyją Muminki. Następnego dnia nocowali w Somero w pół-zach. Finlandii, w czym przeszkadzało im to, że jeszcze o 23.30 było jasno jak w dzień. 2 lipca osiągnęli główny cel ekspedycji – przekroczyli równoleżnik wyznaczający Koło Podbiegunowe Północne. Byli na spotkaniu ze Świętym Mikołajem i odwiedzili muzeum Arktyki. W Lahti oglądali skocznię, na której nasi skoczkowie zdobyli drużynowe Mistrzostwo Świata. Zwiedzili też m.in. Helsinki, Wilno i Tallin. Pełni wrażeń wrócili do domu 9 lipca. O swej podróży na bieżąco informowali w mediach społecznościowych. Kartka przesłana do Wiadomości Powiatu Gliwickiego – jednego z partnerów medialnych Szkolnej Ekspedycji – jest dowodem, że nie zapomnieli również o tradycyjnych formach przesyłania pozdrowień.

Podróż – jak zawsze – obfitowała w liczne przygody. Tym razem było deszczowo, więc uczestnicy wyprawy często musieli suszyć namioty i ubrania. Już nieraz jednak udowodnili, że nie-

Na pamiątkowym zdjęciu ze św. Mikołajem uwieczniony został pełny skład wyprawy do Finlandii: Katarzyna Serafin, Marta Werwińska, Emilia Mastoń, Marta Garcorz, Zofia Młotkowska, Liwia Szafruga, Karolina Markiewicz, Julia Mastoń, Magdalena Hrynyszyn, Kacper Imiołek, Jakub Werwiński, Marcin Markiewicz (Zespół Szkół w Pilchowicach), Karolina Imiołek (absolwentka Zespołu Szkół w Pilchowicach) oraz Oliwia Chłodnicka i Annika Geitz (Zespół Szkół im. I. J. Paderewskiego w Knurowie). Opiekunem ekspedycji była nauczycielka pilchowskiego gimnazjum – Małgorzata Surdel, a kierownikiem wyprawy – Adam Ziaja, geograf uczący w tych dwóch szkołach, pomysłodawca projektu Szkolna Ekspedycja.

straszne im są wszelkie przeciwności, jakie można napotkać podczas podróżowania. Nie opuszczał ich dobry humor i ciekawość świata. Zwiedzili naj-

bardziej interesujące miejsca w Finlandii, poznali wspaniałych ludzi i zdobyli moc podróżniczych doświadczeń.

Nie zabrakło okazji do podziwiania pięknych, skandynawskich widoków.

Pod koniec lipca dotarła do nas pocztówka z Helsinek, stolicy Finlandii.

„Wśród 2 mln fińskich saun i 188 tys. fińskich jezior odbyliśmy fantastyczną podróż z najliczniejszą ekspedycyjną ekipą” – można przeczytać na jej odwrocie. – „Odwiedziliśmy Wioskę Muminków, wybraliśmy się latem do św. Mikołaja, zdobywając przy tym cel ekspedycji – przekroczyliśmy koło podbiegunowe. Spędziliśmy 85 h w autobusach, przez co zaliczyliśmy najdłuższą w historii SE trasę drogą lądową. Udało się przy tym zobaczyć 3 łosie. Po zimnych nocach spędzonych w namiotach (lub bez), skorzystaliśmy z fińskiej sauny... a później wskoczyliśmy do jeziora. Po 2 tyg. noszenia na plecach 350 kg ekwipunku już niedługo zawitamy do Polski. Pozdrawiamy – Ekipa SE XIII Finlandia: uczniowie Zespołu Szkół w Pilchowicach i Zespołu Szkół im. I. J. Paderewskiego w Knurowie”

Szkolna Ekspedycja to projekt edukacyjny, który został zapoczątkowany w Zespole Szkół w Pilchowicach w 2011 r. Jego założeniem jest promowanie wśród młodzieży turystyki backpakingowej – plecakowej, uczącej uczniów życia, zaradności i samodzielności. Wszystkie wyprawy są planowane i organizowane przez członków ekspedycji. Ich uczestnicy nastawieni są na poznawanie i chłonięcie zwiedzanych krajów bez wytchnienia – wakacje wypoczynkowe pozostawiają sobie na dorosłe życie. Wcześniej w ramach projektu zostało zorganizowanych dwanaście ekspedycji, których celem były kolejno: Maroko, Norwegia, Gruzja, Sri Lanka, Armenia, Sahara Zachodnia, Indie, Turcja, Tajlandia, Indonezja, Kambodża i Chiny.

- Taka forma turystyki pozwala poznać ludzi, kulturę i zwyczaje zwiedzanego kraju od podszewki – mówi Adam Ziaja. – Podczas organizacji ekspedycji uczniowie zdobywają doświadczenie w wielu dziedzinach życia. Uczestniczą w zajęciach z marketingu w agencji reklamowej, prowadzą wykłady podróżnicze przed licznymi grupami słuchaczy, udzielają wywiadów w radiu i przed kamerą, są gośćmi programów radiowych, publikują autorskie teksty w lokalnej prasie, prezentują swoje prace na wystawach fo-

tograficznych, szlifują języki obce oraz uczą się dysponowania małym budżetem podczas życia codziennego. Promują w świecie swój region i kraj.

Patronat honorowy nad wyprawą objęły Gmina Pilchowice i Powiat Gliwicki. Wśród partnerów projektu jest 7 firm, od których organizatorzy ekspedycji otrzymali wsparcie techniczne i finansowe. Są to marki regularnie wspierające projekt: Akademia Daytradingu, Firma ED-CERT Klimatyzacja i Wen-

W Naantali można było nawet uściskać Pannę Migolkę z Rodziny Muminków.

tylacja, Bank Spółdzielczy z Sośnicowic, Firma SMS API, Firma Systemy 2000, Warsztaty Koszulkowy i Agencja Reklamowa Etylina, a dołączyli do nich Agnieszka i Adam Ślibodowie. Patronat medialny nad ekspedycją objęli: Nowiny Gliwickie, Przegląd Lokalny, Wiadomości Powiatu Gliwickiego, Infogliwice.pl, Iknurów.pl, Radio 90 fm i Telewizja TVT z Rybnika.

ROMANA GOZDEK

Informacje i rady Powiatowego Urzędu Pracy w Gliwicach

Szkolenia dla osób bezrobotnych

Szkoleniem nazywane są pozaszkolne zajęcia mające na celu uzyskanie, uzupełnienie lub doskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub ogólnych, potrzebnych do wykonywania pracy, w tym umiejętności poszukiwania zatrudnienia.

Szkolenia finansowane ze środków Funduszu Pracy lub EFS organizowane są przez Urząd Pracy w celu podniesienia kwalifikacji zawodowych i innych kwalifikacji zwiększających szansę na podjęcie zatrudnienia. Osoby bezrobotne mogą korzystać ze szkoleń grupowych lub indywidualnych, mają także możliwość otrzymania bonu szkoleniowego.

SZKOLENIA GRUPOWE

Skierowane są do określonej grupy osób bezrobotnych i poprzedza je zorganizowana rekrutacja. W 2017 r. Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach proponuje szkolenia grupowe w ramach projektów finansowanych z EFS. Są to:

- ▶ szkolenia dla osób do 30. roku życia – w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój można znaleźć m.in. takie szkolenia, jak: obsługa wózków jezdniowych, kasy fiskalne, minimum sanitarne i inne;
- ▶ szkolenia dla osób po 30. roku życia, np. długotrwale bezrobotnych lub o niskich kwalifikacjach – w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego.

PUP w Gliwicach służy pomocą zarówno mieszkańcom miasta, jak i powiatu.

Przykładowe szkolenia to: obsługa wózka jezdniowego, spawanie, uprawnia SEP do 1kV.

Szczegółowy plan szkoleń grupowych znajduje się na stronie www.pup.gliwice.pl w zakładce szkolenia.

SZKOLENIA INDYWIDUALNE

Są to szkolenia wskazane przez osobę bezrobotną i realizowane na jej wniosek. PUP kieruje na takie szkolenia, jeżeli zainteresowany uzasadni celowość tego szkolenia, przede wszystkim w formie uprawdopodobnienia zatrudnienia lub na podstawie oświadczenia o zamiarze rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej. Kierunek szkolenia może być dowolny, należy jednak pamiętać, że szkolenie powinno być ściśle związane z przyszłymi obowiązkami pracowniczymi. Szkolenie może zostać sfinansowane do wysokości 300 proc. przeciętnego wynagrodzenia.

Szczególnym rodzajem szkolenia indywidualnego jest szkolenie organizowane na podstawie wniosku pracodawcy, w ramach trójstronnej umowy szkoleniowej. Pracodawca wskazuje tematykę szkolenia, może również zaproponować kandydata oraz preferowanego realizatora szkolenia. Po szkoleniu pracodawca zobowiązany jest zatrudnić osobę bezrobotną na min. 6 miesięcy.

BON SZKOLENIOWY

Jest przeznaczony jedynie dla osób bezrobotnych do 30. roku życia. Osoba składając wniosek o przyznanie bonu szkoleniowego wskazuje rodzaj szkolenia, z którego chce skorzystać, a następnie po otrzymaniu bonu sama wybiera instytucję szkoleniową, gdzie chce nabyć kwalifikacje zawodowe. Wartość bonu szkoleniowego to maksimum 100 proc. przeciętnego wynagrodzenia i obejmuje on koszt szkolenia oraz badań i dojazdów na szkolenie.

OD CZEGO ZALEŻY WSPARCIE?

Przyznanie wsparcia jest uzależnione od profilu pomocy, który zo-

stanie ustalony w wyniku analizy sytuacji i szans na rynku pracy oraz indywidualnego planu działania ustalonego z doradcą klienta w urzędzie.

Szkolenie będzie Ci przysługiwać zwłaszcza w przypadku:

- ▶ braku kwalifikacji zawodowych,
- ▶ konieczności zmiany lub uzupełnienia kwalifikacji,
- ▶ utraty zdolności do wykonywania pracy w dotychczas wykonywanym zawodzie,
- ▶ braku umiejętności aktywnego poszukiwania pracy.

JAK OTRZYMAĆ SKIEROWANIE?

Jeżeli chcesz otrzymać skierowanie na szkolenie, powinieneś zgłosić się do Powiatowego Urzędu Pracy w Gliwicach i dowiedzieć się o możliwości wzięcia udziału w wybranym szkoleniu. Szczegółowych informacji udzielają specjaliści do spraw rozwoju zawodowego (Gliwice, plac Inwalidów Wojennych 12, pokój nr 203 na II piętrze).

Jeśli ubiegasz się o szkolenie w ramach bonu szkoleniowego, pamiętaj, aby wybrana przez Ciebie firma szkoleniowa posiadała wpis do Rejestru Instytucji Szkoleniowych, prowadzonego przez Wojewódzkie Urzędy Pracy.

DLACZEGO WARTO SKORZYSTAĆ ZE SZKOLENIA?

Jeżeli będąc zarejestrowanym jako osoba bezrobotna, zostaniesz skierowany na szkolenie, dostaniesz stypendium w wysokości 120 proc. zasiłku dla bezrobotnych, pod warunkiem, że liczba godzin szkolenia wynosi co najmniej 150 miesięcznie; w przypadku niższego miesięcznego wymiaru godzin szkolenia, wysokość stypendium ustala się proporcjonalnie.

Jeśli będąc zarejestrowanym jako osoba bezrobotna, zostaniesz skierowany na szkolenie i w trakcie jego trwania podejmiesz zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub działalność gospodarczą, przysługiwać Ci będzie stypendium w wysokości 20 proc. zasiłku dla bezrobotnych, do czasu zakończenia szkolenia.

W trakcie szkolenia osoby bezrobotne mogą wnioskować o sfinansowanie kosztów egzaminów i zwrot kosztów przejazdu na szkolenie. Dla osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, które są uczestnikami szkolenia, przewidziano dodatkową możliwość refundacji kosztów opieki nad dzieckiem.

IRENA MATUSIAK

– kierownik Działu ds. Szkoleń, Instrumentów Rynku Pracy i Programów w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gliwicach

NIEODPŁATNA POMOC PRAWNA

Mieszkańcy Powiatu Gliwickiego mogą bezpłatnie korzystać z darmowej pomocy prawnej (na etapie przedsądowym). Nieodpłatna pomoc prawna przysługuje:

- ▶ osobie, której w okresie 12 miesięcy poprzedzających zwrócenie się o udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej zostało przyznane świadczenie z pomocy społecznej i wobec której w tym okresie nie wydano decyzji o zwrocie nienależnie pobranego świadczenia.
- ▶ osobie, która posiada ważną Kartę Dużej Rodziny.

udokumentowanie uprawnienia przez przedłożenie ważnej Karty Dużej Rodziny;

- ▶ osobie, która uzyskała zaświadczenie, o którym mowa w ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego.

udokumentowanie uprawnienia przez przedłożenie zaświadczenia, o którym mowa w ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego;

- ▶ osobie, która posiada ważną legitymację weterana albo legitymację weterana poszkodowanego.

udokumentowanie uprawnienia przez przedłożenie ważnej legitymacji weterana albo legitymacji weterana poszkodowanego, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa;

- ▶ osobie, która nie ukończyła 26 lat.

udokumentowanie uprawnienia przez przedłożenie dokumentu stwierdzającego tożsamość;

- ▶ osobie, która ukończyła 65 lat.

udokumentowanie uprawnienia przez przedłożenie dokumentu stwierdzającego tożsamość;

- ▶ osobie, która w wyniku wystąpienia klęski żywiołowej, katastrofy naturalnej lub awarii technicznej znalazła się w sytuacji zagrożenia lub poniosła straty.

udokumentowanie uprawnienia przez złożenie oświadczenia, że zachodzi co najmniej jedna z okoliczności wymienionych;

- ▶ kobiecie w ciąży.

udokumentowanie uprawnienia przez przedłożenie dokumentu potwierdzającego ciążę;

Kto udziela pomocy prawnej?

Nieodpłatnej pomocy prawnej udziela osobiście adwokat lub radca prawny, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach z ich upoważnienia aplikant adwokacki lub aplikant radcowski. Adwokat lub radca prawny może z ważnych powodów odmówić udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej, informując osobę uprawnioną o innych punktach nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze powiatu.

Co obejmuje nieodpłatna pomoc prawna?

- ▶ poinformowanie osoby uprawnionej o obowiązującym stanie prawnym, przysługujących jej uprawnieniach lub spoczywających na niej obowiązkach;
- ▶ wskazanie osobie uprawnionej sposobu rozwiązania dotyczącego jej problemu prawnego;
- ▶ pomoc w sporządzeniu wymagającego wiedzy prawniczej projektu pisma w zakresie niezbędnym do udzielenia pomocy, z wyłączeniem pism procesowych w postępowaniach przygotowawczych lub sądowym i pism w postępowaniu sądowno-administracyjnym;
- ▶ sporządzenie projektu pisma o zwolnienie od kosztów sądowych lub o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Jakiego zakresu prawa dotyczyć będzie nieodpłatna pomoc prawna?

Uprawnieni będą mogli uzyskać informacje w zakresie:

- ▶ prawa pracy,
- ▶ przygotowania do rozpoczęcia działalności gospodarczej,

- ▶ prawa cywilnego,
- ▶ spraw karnych,
- ▶ spraw administracyjnych,
- ▶ ubezpieczenia społecznego,
- ▶ spraw rodzinnych,
- ▶ prawa podatkowego z wyłączeniem spraw podatkowych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Pomoc nie będzie natomiast obejmowała spraw z zakresu prawa celnego, dewizowego, handlowego i działalności gospodarczej, z wyjątkiem przygotowywania do jej rozpoczęcia.

PUNKTY NIEODPŁATNEJ POMOCY PRAWNEJ NA TERENIE POWIATU GLIWICKIEGO

Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej w Knurowie, ul. Szpitalna 8

Nieodpłatnych porad prawnych udzielają radcowie prawni.

Dni i godziny otwarcia

Poniedziałek	od godz. 9.00 do godz. 13.00
Wtorek	od godz. 9.00 do godz. 13.00
Środa	od godz. 9.00 do godz. 13.00
Czwartek	od godz. 9.00 do godz. 13.00
Piątek	od godz. 9.30 do godz. 13.30

Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej w Sośnicowicach, ul. Szprynek 1

Punkt prowadzony przez Fundację Rozwoju Lokalnego z siedzibą w Knurowie.

Nieodpłatnych porad prawnych udzielają adwokaci.

Dni i godziny otwarcia

Poniedziałek	od godz. 13.00 do godz. 17.00
Wtorek	od godz. 9.00 do godz. 13.00
Środa	od godz. 9.00 do godz. 13.00
Czwartek	od godz. 9.00 do godz. 13.00
Piątek	od godz. 9.00 do godz. 13.00

Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej w Wielowsi, ul. Główna 1

Punkt prowadzony przez Fundację Rozwoju Lokalnego z siedzibą w Knurowie.

Nieodpłatnych porad prawnych udzielają radcowie prawni i adwokaci.

Dni i godziny otwarcia

Poniedziałek	od godz. 14:00 do godz. 18:00
Wtorek	od godz. 14:00 do godz. 18:00
Środa	od godz. 8:00 do godz. 12:00
Czwartek	od godz. 8:00 do godz. 12:00
Piątek	od godz. 8:00 do godz. 12:00

Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej w Pyskowie, ul. Strzelców Bytomskich 3

Nieodpłatnych porad prawnych udzielają adwokaci.

Dni i godziny otwarcia

Poniedziałek	od godz. 11.30 do godz. 15.30
Wtorek	od godz. 11.30 do godz. 15.30
Środa	od godz. 11.30 do godz. 15.30
Czwartek	od godz. 9.30 do godz. 13.30
Piątek	od godz. 9.00 do godz. 13.00

Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej w Rudzińcu, ul. Gliwicka 26

Punkt prowadzony przez Fundację Rozwoju Lokalnego z siedzibą w Knurowie.

Nieodpłatnych porad prawnych udzielają adwokaci.

Dni i godziny otwarcia

Poniedziałek	od godz. 9.00 do godz. 13.00
Wtorek	od godz. 9.00 do godz. 13.00
Środa	od godz. 13.00 do godz. 17.00
Czwartek	od godz. 9.00 do godz. 13.00
Piątek	od godz. 9.00 do godz. 13.00

DARMOWA POMOC PRAWNA

KRUS promuje bezpieczną pracę w rolnictwie

Jesienne prace w gospodarstwie

Wczesna jesień to w gospodarstwach rolnych spiętrzenie prac wymagających koncentracji oraz zwiększonego wysiłku fizycznego.

Do podstawowych prac wykonywanych na polu w tym czasie należą: zbiór ziemniaków i innych okopowych, kukurydzy, siew roślin ozimych, nawożenie przedsiewne i uprawki przedsiewne (orka, bronowanie, kultywatorowanie). Plony trzeba zebrać też w ogrodach i sadach. Prace te odbywają się nieraz w szczególnie trudnych warunkach spowodowanych niestabilno-

uczestników ruchu drogowego, tj. zabezpieczyć przed samoczynnym opadaniem i rozkładaniem, wyposażyć w trójkąty wyróżniające, tablice ostrzegawcze, prawidłowe oświetlenie itd., - w pobliżu pracujących maszyn nie powinni znajdować się ludzie i zwierzęta, - niedopuszczalne jest przebywanie ludzi w strefie pracy zespołu roboczego maszyn do uprawy gleby, szczególnie maszyn aktywnych, - wszelkie przekładnie i wał przegubowo-teleskopowy powinny być zabezpieczone wymaganymi osłonami,

- na transportowanych ziemniakach i innych ładunkach niedopuszczalne jest przewożenie osób, ani żadnych ciężkich lub ostrych przedmiotów, - wszelkie kontrole stanu technicznego, regulacje doraźne naprawy powinny być wykonywane po uprzednim unieruchomieniu ciągnika i odłączeniu napędu, - maszyny powinny być przechowywane w zadaszonych pomieszczeniach w sposób uniemożliwiający okaleczenie ludzi i zwierząt, - w gospodarstwie należy wydzielić pomieszczenie, w którym można umyć ręce, przebrać się i przechowywać odzież roboczą oraz środki ochrony indywidualnej, - w ciągniku warto wozic apteczkę pierwszej pomocy, gdyż dzięki niej można opatrzyć skaleczenia nie zjeżdżając z pola do gospodarstwa. W przypadku zanieczyszczenia rany glebą lub obornikiem po powrocie z pola należy skonsultować się z lekarzem, aby wykluczyć zakażenie rany laseczką tężca.

Tak jak różnorodna jest praca rolnika, tak różnorodne są zasady bezpieczeństwa odnoszące się do tej dziedziny gospodarki. Zawsze jednak, niezależnie od pory roku, wykonując prace w gospodarstwach rolnych, należy kierować się rozsądkiem i przewidywać skutki swojego postępowania. Nie każdego wypadku możemy uniknąć, ale wielu z nich możemy zapobiec. Wystarczy zmienić niektóre metody pracy, zadbać o ład i porządek, organizować prace w taki sposób, by znalazł się czas na odpoczynek, bezwzględnie stosować się do zaleceń producenta podanych w instrukcji obsługi maszyn. Działanie z wyobraźnią i świadomością występujących zagrożeń przy pracach w gospodarstwie rolnym, a szczególnie przy obsłudze maszyn i urządzeń, jest najlepszym sposobem uniknięcia wielu ludzkich tragedii.

KRYSTYNA KRĘGIEL – kierownik Placówki Terenowej KRUS w Gliwicach

ści warunków atmosferycznych. Częste niskie temperatury, deszcz i silny wiatr oraz coraz krótsze dni wpływają na pracę rolnika. Czynniki te powodują zwiększenie zagrożeń wypadkowych, a pośpiech i stres uniemożliwią zorganizowanie prac w taki sposób, by przebiegały bezpiecznie.

Aby zmniejszyć ryzyko wypadku wystarczy przestrzegać kilku prostych, podstawowych zasad:

- przed przystąpieniem do pracy z maszynami i urządzeniami należy zapoznać się z ich instrukcjami obsługi i przestrzegać ich,
- agregowanie maszyn i narzędzi powinno być wykonywane jedynie przez kierowcę ciągnika,
- przed wyjazdem z gospodarstwa na drogę publiczną należy zabezpieczyć agregowaną maszynę w taki sposób, by nie stanowiła zagrożenia dla innych

- niedopuszczalne jest cofanie i wykonywanie nawrotów agregatem w położeniu roboczym,
- podczas pracy rozsiewacza nawozów niedopuszczalne jest przegarnianie nawozu – skrzynia ładunkowa powinna być przykryta pokrowcem,
- rozrzutnik obornika na przedniej burcie powinien mieć siatkę chroniącą operatora przed uderzeniem twardymi przedmiotami np. kamieniem,
- czyszczenie i mycie rozrzutnika może być przeprowadzone po odłączeniu napędów i wyłączeniu silnika ciągnika,
- podczas transportu płodów rolnych materiały przewożone drogami publicznymi nie powinny zasłaniać urządzeń sygnalizacyjno-ostrzegawczych środka transportu i powinny być tak umieszczone i przymocowane, aby nie spadały i nie zagrażały innym użytkownikom drogi.

WYGRAJ Z NAMI

Zachęcamy do wzięcia udziału w konkursie, organizowanym przez Placówkę Terenową KRUS w Gliwicach. Wystarczy odpowiedzieć na dwa poniższe pytania, by wygrać składaną drabinę przydatną w gospodarstwie rolnym. Odpowiedzi prosimy wysłać do 25 września na adres: PT KRUS w Gliwicach, ul. kard. Wyszyńskiego 11, 44-100 Gliwice lub mailowo: gliwice@krus.gov.pl. Można je także podać telefonicznie pod nr.: 32 302 90 10, 32 302 90 12 lub 32 230 83 41.

Pytania konkursowe:

1. Podczas agregowania maszyn między ciągnikiem a maszyną może przebywać:

- a) tylko jedna osoba,
- b) dwie osoby,
- c) nikt nie może przebywać.

2. Czy można naprawiać maszynę przy włączonym napędzie?

- a) tak,
- b) nie,
- c) tak, przy zachowaniu szczególnej ostrożności.

Poprzez podanie rozwiązania Czytelnik wyraża zgodę na przetwarzanie danych osobowych na potrzeby konkursu, zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jednolity: Dz. U. 2016 r. poz. 922 z późn. zm.)

Na zdjęciu Alfred Jacek z Niekarmii, który wygrał poprzednią edycję konkursu – ze składanym wózkiem do przewożenia ciężarów, ufundowanym przez PT KRUS w Gliwicach. Przy odbiorze nagrody towarzyszyła mu żona Edyta.

Ważne dla 30+

Fundacja Rozwoju Lokalnego w Knurowie prowadzi dwa unijne projekty, przeznaczone dla osób, które ukończyły 30 rok życia.

Pierwszy z nich – „Nowa szansa na zatrudnienie” skierowany jest do mieszkańców Knurowa. Udział w nim mogą wziąć osoby znajdujące się w trudnej sytuacji na rynku pracy, tj. bezrobotni lub nieaktywni zawodowo, kobiety powracające na rynek pracy, niepełnosprawni.

W ramach projektu uczestnicy mają zapewnione: wsparcie doradcy zawodowego, szkolenia zawodowe, wymagane dla danego kursu badania lekarskie, materiały szkoleniowe, poczęstunek podczas zajęć grupowych, zwrot kosztów dojazdu, ubezpieczenie NW w trakcie szkoleń, egzaminy zewnętrzne po szkoleniach zawodowych, 3-miesięczne staże zawodowe, a także stypendium za udział w szkoleniach zawodowych i stażach.

Głównym celem projektu jest wyposażenie w niezbędną wiedzę, doświadczenie i umiejętności 15 osób powyżej 30 roku życia – po to, by poprawić ich sytuację na rynku pracy i doprowadzić do uzyskania zatrudnienia. Projekt, w partnerstwie z Gminą Knurów, jest realizowany do 31 marca 2018

r. Dokumenty do pobrania znajdują się na stronie <http://fundacja.knurow.pl/nowa-szansa-na-zatrudnienie/>.

Drugi z projektów – „Życie zaczyna się po 30-tce” skierowany jest do mieszkańców powiatu gliwickiego i Gliwic, należących (jak wyżej) do jednej z grup znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy.

W ramach tego projektu uczestnicy mają zapewnione wszystko to, co zapewnia udział w omawianym wyżej projekcie. Warto zaznaczyć, że w obydwu z nich miejsce wykonywania stażu dobierane będzie w zależności od preferencji zawodowych danego uczestnika. I w tym przypadku celem jest wyposażenie w niezbędną wiedzę, doświadczenie i umiejętności 15 osób powyżej 30 roku życia, tak by nastąpiła poprawa ich sytuacji na rynku pracy i uzyskały zatrudnienie. Projekt realizowany będzie do 31 marca 2019 r. Dokumenty można pobrać na stronie <http://fundacja.knurow.pl>.

Osoby zainteresowane udziałem w tych projektach odsyłamy do Fundacji Rozwoju Lokalnego w Knurowie, ul. Dworcowa 38a, tel. (32) 235-96-70 lub e-mail: biuro@fundacja.knurow.pl.

(RG)

Europejski Kongres MŚP

1 września ruszyła rejestracja do udziału w VII Europejskim Kongresie Małych i Średnich Przedsiębiorstw, który odbędzie się 18-20 października w Międzynarodowym Centrum Kongresowym w Katowicach.

Będzie to międzynarodowe spotkanie przedsiębiorców, przedstawicieli administracji rządowej i samorządowej oraz ludzi nauki. Hasło tegorocznego kongresu brzmi „Uwolnić biznes”. W jego ramach odbędą się także VII Targi Biznes Expo.

O zasięgu, prestiżu i uniwersalnym wymiarze kongresu najdobitniej mówią liczby: swoją wiedzę i kontakty biznesowe do tej pory budowało z nami blisko 25 tysięcy osób. Tylko w ubiegłym roku w ponad 80 panelach i wydarzeniach towarzyszących wzięło udział 5500 uczestników z 35 państw, którzy z uwagą śledzili również ofertę 120 wystawców podczas Targów Biznes Expo.

W tym roku idziemy o krok dalej. „Uwolnić biznes!” to wielopłaszczyznowy postulat przedsiębiorców, który wyraża gotowość zmiany prawa, postaw przedsiębiorczości, otwarcia się na nowe technologie czy ekspansję zagraniczną. Kongres będzie również okazją do nawiązania współpracy handlowej z przedsiębiorcami z krajów UE oraz m.in. Chin, USA, Iranu, Białorusi – informuje Tadeusz Donocik, prezes Regionalnej Izby Gospodarczej w Katowicach.

Udział w kongresie jest bezpłatny dla wszystkich uczestników. Rejestracji można dokonać poprzez stronę www.ekmsp.eu.

Organizatorem wydarzenia jest Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach. Starosta gliwicki Waldemar Dombek weźmie udział w pracach Rady Samorządowej VII Europejskiego Kongresu MŚP.

(SN)

Ciekawe wycieczki

PTTK Oddział Ziemi Gliwickiej zaprasza na ciekawe wycieczki turystyczno-krajoznawcze.

- 9 września: Teatr Kraków „Dwoje biednych Rumunów mówiących po polsku”
- 16 – 17 września: Zwiedzamy Przemysł
- 21 – 24 września: Zuberec – zakończenie sezonu przewodników tatrzańskich
- 29 września – 1 października: Pielgrzymka Szlakiem Sanktuariów Podlasia

- 7 października: Poznajemy północną część Beskidu Śląsko-Morawskiego
- 14 – 15 października: Gorce
- 24 – 26 listopada: Zakończenie sezonu w Pokrzywniej
- 29 grudnia 2017 – 1 stycznia 2018: Sylwester w Brennej
- 27 stycznia – 9 lutego 2018: Pielgrzymka do Meksyku

Bliższe informacje w biurze O/PTTK Gliwice, Rynek 11, I piętro, tel. 32 231-05-76, e-mail: gliwicepttk@poczta.onet.pl i na stronie <http://gliwice.pttk.pl>.

(JLZ)

Nominacja do Perły Ogórkowe atrakcje

Gospodarstwo Agroturystyczne „Ranczo”, prowadzone w Proboszczowicach przez Kornelię i Krystiana Kiełbasów, odniosło kolejny sukces w kulinarnych zmaganiach.

Tym razem „nalywka truskawkowo” z Proboszczowic zajęła pierwsze miejsce w kategorii produkt w finale regionalnym XVII edycji konkursu „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów”, który odbył się 30 lipca w Muzeum „Górniośląski Park Etnograficzny” w Chorzowie.

Warto przypomnieć, że to już kolejny sukces „Rancza” w tym konkursie. W 2014 r. państwo Kiełbasowie pierwsze miejsce zdobyli nalewką z kwiatu czarnego bzu, w roku 2015 pierwszą lokatę otrzymała żurawina, a w 2016 – nalywka z czarnej porzeczki z oliwiny ogórkowa.

- Kapituła konkursowa postanowiła nominować nas do krajowej nagrody Perły Smaku. Spośród wygranych nalewek wybrana została zeszłoroczna zwyciężczyni, nalywka z czarnej porzeczki z oliwiny ogórkowa. 24 września w Poznaniu zawalczymy o Perłę Smaku – informują przedstawiciele „Rancza”.

Krystian Kiełbasa z dumą prezentuje pyszności z Rancza w Proboszczowicach.

To duże osiągnięcie. Podczas 17 lat trwania konkursu „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów” w powiecie gliwickim Perłę otrzymali jedynie: pasztet szefa z Zakładu Mięsnego w Pniowie (2013 r.) oraz wieprzek fiłowany właśnie z „Rancza” w Pro-

boszczowicach (2010). Trzymamy kciuki za kolejny sukces państwa Kiełbasów!

(SN)

Pyszne jedzenie i dobra zabawa – tak wyglądał tegoroczny, XVI Piknik Ogórkowy w Wilczy.

15 sierpnia na boisku LKS Wilki Wilcza królowały potrawy z ogórka. Do konkursowych zmagani stanęło pięć drużyn, reprezentujących koła gospodyń wiejskich z Wilczy i Żernicy, sołectwa Pilchowice, Sta-

Grono zwycięzców konkursu z jego organizatorami i jurorami – tuż po wręczeniu nagród.

Na pikniku w Wilczy tradycyjnie można było pokosztować ogórkowych specjałów.

nica i Wilcza. Przygotowane przez nie ogórkowe przysmaki były tak zaskakujące, różnorodne i pyszne, że jury w składzie: starosta gliwicki Waldemar Dombek, zastępca wójta gminy Pilchowice Aleksandra Skwara, sołtys Wilczy Józef Gamoń oraz dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury w Pilchowicach Waldemar Pietrzak przyznało same równorzędne, pierwsze nagrody.

W programie imprezy nie zabrakło także atrakcji artystycznych. Uczestnicy pikniku świetnie bawili się podczas występów Wesołej Biesiady i Magdaleny Pał. Z kolei na najmłodszych czekało m.in. wesołe miasteczko.

Organizatorami XVI Wilczańskiego Pikniku Ogórkowego byli: sołtys i Rada Sołecka w Wilczy, Gmina Pilchowice oraz Gminny Ośrodek Kultury w Pilchowicach.

(SN)

Katarzyna Panfiluk poleca

Marcinek z Tiszyny

Oto kolejny przepis Katarzyny Panfiluk z Knurów, uczestniczki drugiej edycji telewizyjnego show kulinarnego „Bake off. Ale ciacho!”. Pani Kasia jest nauczycielką w Zespole Szkół Zawodowych nr 2 w Knurówie. Pochodzi z Podlasia, gdzie ma pensjonat Tiszyna, słynący z wspaniałych wypieków. Marcinek to jeden z nich.

Składniki:

- ▶ 2 jajka
- ▶ 2 żółtka
- ▶ 1 szk. cukru
- ▶ 200 g masła
- ▶ 1 szk. gęstej śmietany 18%

- ▶ 1 łyżeczka sody
- ▶ około 1 kg mąki

Jajka mieszam z żółtkami. Sodę mieszam ze śmietaną, by podwoiła objętość. Masło ucieram z cukrem na jed-

nolitą masę, do której dodaję na przemian jajka i śmietanę, cały czas ucierając. Dodaję połowę porcji mąki, wyrabiam ciasto i stopniowo dosypuję resztę mąki do uzyskania gładkiej kulki. Ciasto dzielę na około 60-70 części, wałkuję je najcieńiej jak się da. Piekę na papierze lub okrągłych blaszanych spodach 5-10 min., w temp. 170°C. Ilość ciasta wystarcza na przygotowanie dwóch marcinków o średnicy 20 cm.

Krem

- ▶ 1 1/2 l śmietany 30%
- ▶ ok. 14 łyżek cukru pudru
- ▶ odrobina olejku migdałowego
- ▶ kwasek lub sok z cytryny

Ze wszystkiego ubijam bitą śmietanę. Upieczone placki grubo przekładam śmietaną, smaruję również boki ciasta. Ciasto zostawiam na 2 godziny, aby uformowało się pod własnym ciężarem. Wstawiam do lodówki na około 4 godz. Marcinka dekoruję zmielonymi plackami (aby uzyskać dwa kolory, do jednej części dodaję kakao). Ten na zdjęciu ma sylwetkę bociana, których to ptaków jest na Podlasiu bardzo dużo. Smacznego!

Katarzyna Panfiluk

Śląska fraszka

Lato lato... mija

Co jo szkryfnoć moga na to?

-Bydzie jeszcze „babie lato”

Słonko zajrzy po dobroci

No i wszystko nim łozłoci.

***

Kajś nom te lato sie zapodziło

Na dworze niy ma wcale wesoło

Zimno – do tego dyszczym durś czuć

Ktosik już woło –
Pódź jesiyń pódź!
A przeca jeszcze
słonka nom czeba
I błynkitnego nad nami nieba
Teroz we gowie mi lato babie
Skosioł bych trowa chycioł za grabie
Rano do lasu poszoł na grzyby
A po południu skoczol na ryby.

Bronisław Wątroba

KRZYŻÓWKA Z HASŁEM

Poprawne hasło krzyżówki z poprzedniego wydania WPG to „WAKACJE”. A jakie jest tej? Zachęcamy do małej gimnastyki szarych komórek, przy okazji można też nieco lepiej poznać nasz powiat i odbywające się w nim wydarzenia oraz jego atrakcje.

Pytania do krzyżówki:

1. Wydział Komunikacji i ... w Starostwie Powiatowym w Gliwicach – w tym wydziale załatwiane są m.in. sprawy związane z wydaniem prawa jazdy.

2. Posiedzenie Rady Powiatu Gliwickiego to....

3. Rozpoczął się 4 września dla uczniów.

4. Ile gmin miejskich mieści się na terenie powiatu gliwickiego?

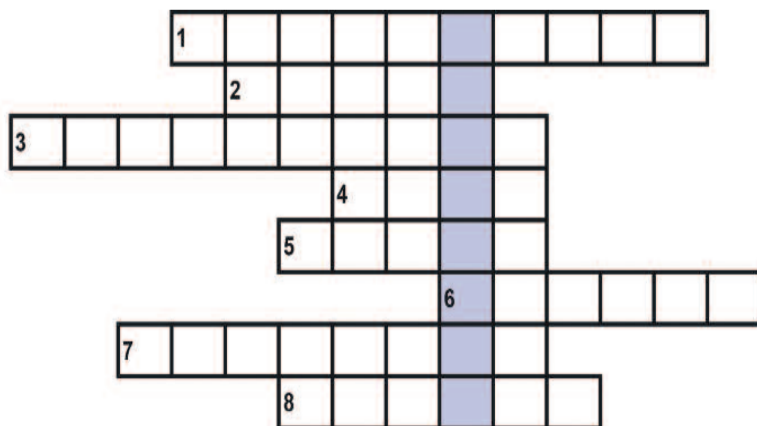
5. Kabaret Młodych... – wystąpił na XIX Dożynkach Powiatu Gliwickiego i Gminy Gierałtowiec.

6. Kraj, w którym mieszkanki DPS-u „Ostoja” spędziły tydzień wakacji.

7. Dzień... – obchodzony 30 września.

8. Pora roku rozpoczynająca się 22 września.

(Opr. SN)

WIADOMOŚCI POWIATU GLIWICKIEGO są bezpłatnym miesięcznikiem samorządowym, wydawanym ze środków Powiatu Gliwickiego.

WIADOMOŚCI POWIATU GLIWICKIEGO

Redaktor naczelna: Romana Gozdek Zespół: Magdalena Fiszler-Rębisz,

Sonia Nierychło, Ewa Pieszka Skład: Aniela Olbrzymek

Wydawca: Starostwo Powiatowe w Gliwicach,

ul. Zygmunta Starego 17, 44-100 Gliwice,

tel. 32 332 66 65, 32 332 66 53

e-mail: redakcja@starostwo.gliwice.pl

www.powiatgliwicki.pl

Redakcja nie zwraca niezamówionych materiałów, zastrzega sobie prawo do dokonywania skrótów, przeredagowań i zmiany tytułów. Przekazanie tekstów i zdjęć do redakcji jest równoznaczne z udzieleniem wydawcy licencji niewyłącznej na ich druk i prezentację w internecie.

Druk: POLSKA PRESS Sp. z o.o., Oddział Poligrafia, Drukarnia Sosnowiec Nakład: 12 000 egzemplarzy